

EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA 2011

Kamienie milowe

Europejskie Dni Dziedzictwa
10-18.09.2011

INFORMATOR

Europejskie Dni Dziedzictwa
Współnie obchodzone w całej Europie i krajach Europejskich

patronat honorowy

MINISTER
KULTURY
I DZIEDZICTWA
NARODOWEGO

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

koordynator ogólnopolski

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NARODOWEGO

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

Śląskie.
Pozytywna energia

Edukacja i kultura
Program Kultura

Europejskie Dni
Dziedzictwa

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

www.edd2011.pl

Informator opracowany
w Narodowym Instytucie Dziedzictwa
w Oddziale Terenowym w Katowicach
ul. Mickiewicza 29, 40-085 Katowice,
tel. 32 2072400 – 02
e-mail: ot.katowice@nid.pl
www.zabytek.pl
www.nid.pl

**NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA**
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

Opracowanie: Joanna Banik
Fotografie: OT NID w Katowicach, Organizatorzy, D. Bajowska,
K. Czartoryski, D. Walerjański, T. Zajchowski
Na okładce: ZKWK „Guido” w Zabrze, fot. UM w Zabrze
Projekt okładki: Marek Krajewski
Opracowanie graficzne, skład, łamanie: Marek Krajewski

patronat honorowy:
WOJEWODA ŚLĄSKI,
MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO,
PREZYDENT MIASTA ZABRZE

Publikacja sfinansowana ze środków Miasta Zabrze

Szanowni Państwo,

zachęcam Państwa do aktywnego udziału w Europejskich Dniach Dziedzictwa – największym w Europie projekcie społecznym i edukacyjnym oraz najważniejszym święcie zabytków kultury województwa śląskiego. Europejskie Dni Dziedzictwa pozwalają odkryć historię naszego regionu, poznać jego bogactwo kulturowe oraz dowiedzieć się, jak niegdyś wyglądało życie naszych ojców. To także wspaniała okazja do zwrócenia uwagi na wkład Rzeczypospolitej w rozwój Europy na przestrzeni dziejów oraz zwiedzenia miejsc, do których dostęp na co dzień bywa ograniczony.

Inicjatywa promująca regionalne dziedzictwo kulturowe organizowana jest już po raz kolejny w województwie śląskim. Jednak tegoroczna edycja – przebiegająca pod hasłem „Kamienie milowe” – jest szczególna, bowiem imprezy towarzyszące Europejskim Dniom Dziedzictwa odbywają się w ramach polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej.

W Regionie nie brak symbolicznych „kamieni milowych”, które dokumentują historię naszej ziemi. XIV-wieczny zamek piastowski w Będzinie, Zabytkowa Kopalnia „Ignacy” w Rybniku, osiedle robotnicze „Nikiszowiec” w Katowicach czy Zabytkowa Stacja Wodociągowa „Zawada” w Karchowicach, to tylko niektóre z nich. Warto tu podkreślić, że zapewne najważniejszym „kamieniem milowym” było odkrycie pokładów węgla – „czarnego złota” Śląska, które umożliwiło tak prężny rozwój naszego regionu.

Mam nadzieję, że mieszkańcy województwa śląskiego na nowo odkryją skarby regionu, śląskie obyczaje, święta i tradycje, które są świadectwem naszej przeszłości i bez wątplenia zasługują na wyeksponowanie na arenie międzynarodowej. Życzę Państwu przyjemnego zwiedzania spuścizny naszej Małej Ojczyzny w ramach organizowanych Europejskich Dni Dziedzictwa.

Zygmunt Łukaszczyk
Wojewoda Śląski

Szanowni Państwo,

„Kamienie milowe”, to temat tegorocznych Europejskich Dni Dziedzictwa. Bez wątplenia odkrycie pokładów węgla było dla Śląska i Zabrze kamieniem milowym. Dzięki temu rozpoczął się okres niespotykanego rozwoju przemysłu, rozwoju cywilizacyjnego. Kopalnie, huty, zakłady przemysłowe stały się przez wieki nieodłącznym elementem krajobrazu naszej ziemi. Wysoka kultura przemysłowa i bogactwo naturalne w powiązaniu z tradycją stanowią korzenie, z których czerpiemy do dzisiaj. Dorobek i trud wielu pokoleń budzi szacunek i dumę.

Mimo transformacji i zamknięcia wielu kopalń, węgiel nadal jest ważnym składnikiem gospodarki Śląska i Polski. Nowe technologie wydobycia i przetwarzania tego surowca, stwarzają korzystne perspektywy rozwoju. Niektóre nieczynne już kopalnie wraz z otaczającymi terenami podlegają rewitalizacji, zmienia się ich funkcja. Stają się nie tylko świadkami historii, „kamieniami milowymi” rozwoju, ale także obiektami turystycznymi, kulturalnymi i edukacyjnymi. Dobrym przykładem jest Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. W ponad trzydziestu niezwykłych obiektach możemy przeżyć przygodę z historią, poznać osiągnięcia techniki, „dotknąć” tradycji czy uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych. Wśród tych magicznych miejsc są nie tylko zakłady górnicze, takie jak Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego Guido w Zabrzu czy Sztolnia Czarnego Pstrąga w Tarnowskich Górach, ale także obiekty pokazujące wszystkie aspekty techniki służącej człowiekowi.

Warto je zwiedzić, warto poznawać nasze dziedzictwo, które jest ważnym elementem kultury europejskiej. Niech Europejskie Dni Dziedzictwa z bogactwem propozycji dla każdego, są również przypomnieniem obowiązku kultywowania i wracania do korzeni, do dorobku przodków.

Małgorzata Mańka – Szulik
Prezydent Miasta Zabrze

Zabrze, 10 września 2011 r.

Program Otwarcia Europejskich Dni Dziedzictwa na Śląsku

Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego Guido 41-800 Zabrze, ul. 3 Maja 93

- 13:00** – uroczyste otwarcie Europejskich Dni Dziedzictwa,
- 13:15** – konferencja prasowa z udziałem Wojewody Śląskiego, Marszałka Województwa Śląskiego, Prezydenta Miasta Zabrze,
- 14:00** – „Kamienie milowe w rozwoju Zabrze”
- prelekcja autorstwa Dariusza Walerjańskiego,
- 14:30 – 16:00** – zwiedzanie kopalni GUIDO z przewodnikiem.

Więcej informacji na: www.kopalniaguido.pl

10-18. 09.2011

W soboty 10 i 17 września oraz niedziele 11 i 18 września 2011 r. dla turystów otwarte będzie Muzeum Kowalstwa w Bieńkowicach (gmina Krzyżanowice powiat raciborski). Muzeum, to prywatna inicjatywa rodziny Socha, którzy zawodem kowala parają się od 1702 r. po dzień dzisiejszy. Sochowicze potrafią oczarować wiedzą, kunsztem oraz

znajomością tradycji kowalskiej. W swojej historycznej kuźni – nadal czynnej – urządzili najciekawsze w Polsce muzeum kowalstwa mogące się poszczycić bogatymi zbiorami. Obecny budynek kuźni pochodzi z 1840 r., a wzniesiono go w miejscu dawnego, drewnianego. W programie zwiedzanie warsztatu i muzeum, pokazy kucia oraz opowieści kowala Jana Sochy. Wstęp wolny.

Organizator:

Muzeum Kowalstwa Jan Socha

47-451 Bieńkowice, ul. Wojnowska 5, tel. 32 419 65 29
Zwiedzanie po wcześniejszym uzgodnieniu telefonicznym

17. 09.2011

W sobotę 17 września 2011 r. w godz. 9.00 – 18.00 Muzeum Zagłębia w Będzinie znajdujące się w XIV-wiecznym zamku piastowskim zostanie otwarte dla turystów. Przewodnicy będą oprowadzać po zamku o godz. 10.00 i 16.00. Ponadto proponujemy dwa spacer edukacyjne:

- z archeologiem o godz. 11.00 pod hasłem **„Miasto Będzin zanim powstało – kamienie milowe będziniego średniowiecza”**, który będzie czekał przy wejściu do zamku.
- z historykiem o godz. 12.00 pod hasłem **„Ścieżkami Będzina – kamienie milowe w historii miasta”**, który będzie czekał na dziedzińcu zamku.

Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Zamek w Będzinie położony jest na skarpie, na lewym brzegu Czernej Przemszy w pobliżu trasy E75 Katowice-Warszawa i nieco na północ od drogi E40 w kierunku Krakowa. U podnóża zamku znajduje się obszerny parking (przy rzece Czarna Przemsza).

Organizator:

Muzeum Zagłębia w Będzinie

42- 500 Będzin, ul. Świerczewskiego 15, tel. 32 267 77 07

e-mail: muzeum@muzeum.bedzin.pl

www.muzeum.bedzin.pl

Skarby z Cieszyńskiej Trówy 14-18. 09.2011

Środa 14.09.2011

17.00 – W cyklu: „Moje fascynacje: DOOKOŁA BESKIDU ŚLĄSKIEGO – spotkanie z Władysławem Sosną” - działaniem PTTK, Macierzy Ziemi Cieszyńskiej i Polskiego Towarzystwa Ewangelickiego, autorem przewodników i opracowań turystycznych poświęconych Ziemi Cieszyńskiej - Dom Narodowy, Klub „Nasz Kącik”.

Czwartek 15.09.2011

17.00 – „DO RYMU PO NASZYMU” - poetyckie spotkanie autorskie Jana Chmiela, połączone z promocją najnowszego tomiku wierszy - Dom Narodowy, Klub „Nasz Kącik”.

Piątek 16.09.2011

10.00 – Zwiedzanie Wzgórza Zamkowego z przewodnikiem – dla grup szkolnych

10.00 – „NA ŻYWOTKU MALOWANE ...” - warsztaty plastyczne dla dzieci (zapisy, ilość miejsc ograniczona) - Dom Narodowy, Pracownia rysunku i malarstwa

11.00 – Ciesz się czytaniem - warsztaty czytelnicze z Piotrem Ryszką – Biblioteka Miejska, O/dla dzieci

12.00 – Śpiewanie na Rynku

15.00 – Cieszyńskie tajemnice - warsztaty literacko-plastyczne – Biblioteka Miejska, O/dla dzieci

16.00 – Wernisaż wystawy „Dizajn stela” - Oranżeria Zamku

17.00 – W cyklu „Żywe źródła” spotkanie z JANKO MACOSZKIEM – Ślązakiem Roku 2010, muzykiem, gawędziarzem z Istebnej - Dom Narodowy, Klub „Nasz Kącik”

18.00 – Symboliczne otwarcie trówy - „Ku muzyce na Strelnicy” m.in. występ zespołu regionalnego Slezan, kapeli regionalnej z Rożniawy (Słowacja) - KASS Strzelnica w Czeskim Cieszynie.

Sobota 17.09.2011

10.00 – 18.00 - Dzień otwarty Granicy „Sztuka na Granicy”

10.00 – „COŚ NA POŁAMANIE ZĄBKÓW – ceramiczne, cieszyńskie pierniki” – warsztaty dla dzieci i młodzieży (od 7 lat) – prowadzenie Gabriela Zbrońska - Dom Narodowy, Pracownia ceramiki

14.00 – Wernisaż wystawy fotograficznej poświęconej Łukaszcowi Jaworskiemu – pasaż Oranżerii Zamku Cieszyn

15.00 – Pokaz mody ślubnej na Zamku – organizator KASS Strzelnica – Amfiteatr na Wzgórzu Zamkowym.

W programie:

I moduł: pokazy - suknie ślubne regionalne, suknie ślubne lata 30-80 XX w., pokaz „czepienia”

II moduł: pokazy - suknie ślubne współczesne, pokaz wiązanek ślubnych.

Pokazom towarzyszą prezentacje lokalnych firm związanych z przemysłem ślubnym (m.in. jubilerzy, kwiatarnie, obsługa cateringowa, cukiernictwo, fotografia ślubna).

15.00 – „Kalejdoskop Ziemi Cieszyńskiej” - finał Konkursu Jednego Wiersza, połączony z promocją książki „Gdzieś na końcu świata” Joanny Jurgały-Jureczki – Cafe Muzeum; Organizator: Biblioteka Miejska.

15.00 – 19.00 – Spacer „Szlakiem zabytkowych archiwów i bibliotek cieszyńskich” Książnica Cieszyńska (obowiązują zgłoszenia)

Niedziela 18.09.2011

11.00 – Zwiedzanie Zamku i Wzgórza Zamkowego z przewodnikiem

12.00 – Msza święta z udziałem kapeli regionalnej – Rotunda pw. Św. Mikołaja

12.00-18.00 – VI Cieszyński Jarmark Rzemiosła:

- pokazy tradycyjnego rzemiosła

- występ Zespołu Pieśni i Tańca Ziemi Cieszyńskiej

- kuchnia regionalna.

IMPREZY TOWARZYSZĄCE:

• 6-30.09.2011 Wystawa - Przemysław Hańderek – RZEŻBA - Galeria „Domu Narodowego”

• „Gdzieś na końcu świata”- wystawa prac Marioli Ptak – Biblioteka Miejska, witryna główna

• „Przylapani na czytaniu”- wystawa fotografii czynna w godz. otwarcia Biblioteki Miejskiej.

zamek cieszyn

43-400 Cieszyn, ul. Zamkowa 3 a, b, c, tel. 33 851 08 21 wew. 14
e-mail: info@zamekcieszyn.pl, www.zamekcieszyn.pl

Organizator:
Zamek Cieszyn

Partnerzy:
Książnica Cieszyńska, Biblioteka Miejska w Cieszynie,
COK Dom Narodowy, Muzeum Śląska Cieszyńskiego

10.09.2011

10 września 2011 r. w godz. 11.00-17.00 zapraszamy do Multicentrum „ZODIAK” w Parku im. S. Staszica na następujące warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży:

- „Dziedzictwo kulturowe, historyczne i naukowe regionu częstochowskiego” - slajdowisko, pogadanka oraz warsztaty plastyczne, podczas których uczestnicy w programach graficznych w formie kolażu fotograficznego będą tworzyć pocztówkę oraz plakat obrazujący dziedzictwo regionu częstochowskiego;
- „Budujemy historię” - slajdowisko, pogadanka oraz warsztaty młodego technika, podczas których uczestnicy z klocków K'next będą budować obiekty historyczne naszego regionu;

- „Częstochowa z muzyką w tle” - zajęcia muzyczne, podczas których uczestnicy nagrywają spot reklamujący miasto;
- „Z nami po Częstochowie” - warsztaty, podczas których tworzymy multimedialny przewodnik turystyczny po ciekawych miejscach w regionie;
- „Częstochowskie kluby sportowe dla Częstochowy” (AZS, Włókniarz, Raków). Zajęcia plastyczne - projekt maskotki klubowej oraz nagrywanie utworu przewodniego na mecz;
- „Częstochowa wybitna” - czyli czym rozślawili miasto częstochowianie. Prelekcja i warsztaty plastyczne w oparciu o twórczość Stefana Gierowskiego. Udział w zajęciach po wcześniejszej rezerwacji telefonicznej. Ilość miejsc ograniczona.

Organizator:

Muzeum Częstochowskie

42-200 Częstochowa, Al. Najświętszej Maryi Panny 45a,
tel. 34 360 56 31, 34 361 50 08 (Dział Edukacji i Wystaw),
e-mail: muzeum@muzeumczestochowa.pl
www.muzeumczestochowa.pl

10.09.2011

19 października 1918 r. są okazją do przypomnienia o pierwszej, niezależnej polskiej władzy na ziemiach zamieszkiwanych przez Polaków, która powstała jeszcze przed zakończeniem I wojny światowej. Oprócz koncertu w teatrze obchodom towarzyszyć będą: dystrybucja książki pt. „Pierwsza Niepodległość”, wystawa poświęcona wydarzeniom związanym z odzyskaniem niepodległości, lekcje historyczne dla uczniów częstochowskich szkół oraz inne atrakcje jak np. gra terenowa, konkursy, pokazy. Serdecznie zapraszamy do Cieszyna!

10 września 2011 r. o godz. 17.00 w Teatrze im. Adama Mickiewicza w Cieszynie odbędą się uroczystości z okazji obchodów 93. rocznicy utworzenia Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego. W programie m.in. prelekcja oraz koncert Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego w repertuarze patriotycznym.

Obchody 93. rocznicy powołania Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego w dniu

Organizator:

Urząd Miejski w Cieszynie, Wydział Promocji i Informacji

43-400 Cieszyn, Rynek 1, tel. 33 479 42 40 do 243

e-mail: promocja@um.cieszyn.pl

www.cieszyn.pl

CZELADŹ jest najstarszym miastem Zagłębia Dąbrowskiego i jednym z najstarszych miast Polski. Pierwsza udokumentowana wzmianka o Czeladzi pochodzi z 1 sierpnia 1228 r. Nie zachował się akt lokacyjny miasta. Miasto było lokowane na prawie magdeburskim prawdopodobnie w drugiej połowie XIII wieku (1262 r.).

Czeladź zlokalizowana była przy jednym z najdogodniejszych szlaków z Krakowa na Śląsk. Na rzece Brynicy znajdował się most „Gawła”, wzmiankowany już w 1228 r. Czeladź posiadała również komorę celną. Od czasu powstania miasta do końca XIX wieku mieszkańcy zajmowali się handlem, rzemiosłem i rolnictwem.

Czeladzianie byli świadkami kilku ważnych wydarzeń historycznych mających wpływ na kształtowanie się i rozwój Europy. We wrześniu 1364 r. przez miasto przejeżdżał cesarz Karol IV udający się na zjazd krakowski. Zjazd zgromadził kilku królów, wielu książąt i możnowładców w celu zorganizowania koalicji antytureckiej.

9 marca 1589 r. w czeladzkim ratuszu podpisano traktat bytomsko - będziński (tzw. „Pakta będziński”). Były one wynikiem negocjacji polsko- austriackich dotyczących rezygnacji arcyksięcia Maksymiliana Habsburga z pretensji do tytułu króla Polski. Maksymilian uznał Zygmunta III Wazę prawowitym władcą Polski i zobowiązał się nie ingerować w wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej.

W roku 1683 r. przez miasto przejeżdżał z orszakiem i wojskiem Jan III Sobieski zdążający na odsiecz Wiednia. 27 lipca 1697 r. król - elekt August Fryderyk II Mocny, podążając do Krakowa na koronację przekroczył pod Czeladzią granicę polską i zatrzymał się na krótko w Czeladzi.

Po wojnach szwedzkich Czeladź, jak i cała polska gospodarka zaczęły podupadać. Dopiero poszukiwania i wydobywanie węgla kamiennego w rejonie Piasków (1867 r.) - kop. Czeladź oraz na terenie dawnego folwarku plebańskiego (1872 r.) - kop. Saturn, przyczyniły się do gwałtownego rozwoju miasta. Do miasta przybyli nowi ludzie zwabieni możliwością zatrudnienia w powstałych kopalniach. Powstały nowe miejsca pracy, nowe osiedla robotnicze wraz z parkami, szkołami, kościołami. W mieście zaczynał dominować przemysł, spychając powoli rzemiosło i rolnictwo na plan dalszy.

Organizator:

Urząd Miasta Czeladź
41-250 Czeladź, ul. Katowicka 45,
tel. 32 763 79 78
e-mail: czeladz@um.czeladz.pl
www. czeladz.pl

Partnerzy:

Muzeum „Saturn”, Czeladź, ul. Dehnelów 10,
Miejska Biblioteka Publiczna, Czeladź ul. 1 Maja 27,
Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych, Czeladź, ul. 11 Listopada 8
Galeria Sztuki Współczesnej „Elektrownia”, Czeladź, ul. Dehnelów
(teren dawnej kopalni „Saturn”)

PROGRAM :

Wystawa poświęcona honorowym obywatelom miasta pod tytułem „Z Czeladzi w świat”:

- **Zygmunt SZKOCNY** - 100-lecie urodzin twórcy znanych na całym świecie miniaturowych książek;
- **Czesław SŁANIA** – 90-lecie urodzin światowej sławy grawera i twórcy znaczków pocztowych;
- **Janusz DOMAGALIK** - 80-lecie urodzin pisarza, dziennikarza, redaktora naczelnego Programu III Polskiego Radia.

Ekspozycja dostępna od początku września 2011 r. w siedzibie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czeladzi przy ul. 1 Maja 27.

Niedziela 11.09.2011 - prezentacja skierowana do dzieci i młodzieży na temat lokacji miast średniowiecznych, związana ze zbliżającym się 750-leciem lokacji miasta Czeladź w 2012 r. Miejsce; Muzeum „Saturn” ul. Dehnelów 10, w godz. 14.00.

Niedziela 11.09.2011 - zwiedzanie z przewodnikiem zabytkowych osiedli robotniczych i kopalni „Saturn” wraz z zachowanym parkiem maszynowym elektrowni . Wymagane wcześniejsze zgłoszenie grupy w Muzeum „Saturn” - tel. 32 2654298.

Wystawa poświęcona historii NSZZ „Solidarność” na Śląsku – ekspozycja dostępna od początku września 2011 r. w Muzeum „Saturn”.

Koncert z utworami Jacka Kaczmarskiego z okazji 31 rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” - Muzeum „Saturn”. Termin zostanie podany na stronach internetowych miasta i muzeum.

IMPREZY TOWARZYSZĄCE:

- Wystawa malarstwa Bronisława Chromego . Wernisaż dnia 29 września 2011 r. o godz. 18.00 w Galerii Sztuki Współczesnej „Elektrownia” ul. Dehnelów;
- 18 września 2011 r. odpust parafii pw. Matki Boskiej Bolesnej – osiedle robotnicze Piaski.

10-18.09.2011

10-18.09.2011

W ramach tegorocznych EDD zapraszamy na spacer ulicami osiedla robotniczego KWK „Dębieńsko” w Czerwionce-Leszczynach, powiat rybnicki. W programie również zwiedzanie Izby Tradycji KWK Dębieńsko. Przed zwiedzaniem najlepiej umówić się telefonicznie z opiekunem Izby p. Marianem Wójcikiem tel. 602618403 lub sekretariatem Miejskiego Ośrodka Kultury w Czerwionce-Leszczynach (tel. 32 4311 634). Dla pierwszych 20 osób, które w czasie trwania EDD odwiedzą Izbę Tradycji, UGiM w Czerwionce-Leszczynach przygotował upominki - grę planszową „Wszędobyl” promującą zabytki gminy.

Osiedle patronackie położone jest w centrum dzielnicy Czerwionka przy kopalni, w obrębie ulic: Wolności, Słowackiego, Hallera, Kombatantów, Mickiewicza i Szkolnej. Powstało w latach 1899-1916 przy kopalni należącej do spółki Vereinigte Königs- und

Laurahütte. Rozplanowano je na planie prostokąta. Zbudowano złożoną z ok. 90 wielorodzinnych budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, w układzie kalenicowym. Zespół znajduje się pod ochroną prawną, wyróżnia się bogactwem form architektonicznych i detalu. W najbliższym czasie Urząd Gminy i Miasta planuje renowację zabytkowej zabudowy osiedla oraz jego otoczenia.

W sobotę 10 września 2011 r. w godz. 10.00 – 19.00 będzie otwarty dla turystów romański kościół pw. św. Jakuba Apostoła w Giebłach gmina Ogrodzieniec (diecezja Sosnowiecka).

Giebło to miejscowość o średniowiecznej metryce. Pierwsze informacje o wsi i parafii pochodzą ze spisów świętopietrza i dziesięciny papieskiej z 1325 r. Wiadomo, że w XIV w. właścicielami Giebła (Kebel) był ród herbu Pobóg, który to najprawdopodobniej w 1 poł. XIV w. wznosił usytuowaną w pobliżu kościoła strażnicę obronną (jej relikty odnaleziono w 2000 r.). Pozwala to przypuszczać, że ówczesna osada, posiadająca kościół i rycerski dwór, mogła być centrum klucza włości rodu herbu Pobóg. Najprawdopodobniej pod koniec XVI w. lub na pocz. XVII w. Giebło stało się własnością rodziny Padniewskich, ówczesnych właścicieli Pilicy.

Dokładny czas powstania kościoła w Giebłach jest trudny do określenia z uwagi na brak źródeł. Najprawdopodobniej wzniesiono go w 2 ćw. XIII w. Wiadomo, że kościół grodowy należący do dekanatu rządzącego stał się parafią jeszcze przed 1325 r. O istnieniu murowanego kościoła parafialnego w Giebłach w 1440 r. wspominał J. Długosz. W 1647 r. kościół, podległy kolegiacie pilickiej i wchodzący w skład dóbr pilickich, został rozbudowany. Do prezbiterium od stro-

ny północnej dobudowano wykonaną z kamiennych ciosów niewielką zakrystię. Być może od tego czasu w pobliżu kościoła stał szpital.

Kolejne realizacje związane z kościołem, będące inicjatywą ówczesnego ks. Zaborskiego miały miejsce w ostatniej ćw. XVIII w. Na ten czas przypada fundacja nowych, jednorodnych stylowo, późnobarokowych ołtarzy, w tym głównego ze sprowadzonym z rozebranego kościoła pw. św. Mikołaja w Nowym Mieście Korczynie obrazu Matki Boskiej Śnieżnej. Być może wówczas, wraz z pojawieniem się nowego ołtarza, zamurowany został romański otwór okienny w ścianie wschodniej prezbiterium. Na 1787 r. datowany jest także mur ogrodzenia kościelnego. W 1912 r. (data na zworniku w kruchcie pod wieżą) staraniem dawnego proboszcza giebelskiego ks. Józefa Dotkiewicza z Zagórza oraz ówczesnego proboszcza w Giebłach, ks. Juliusza Jastrzębca Kozłowskiego nastąpiła rozbudowa kościoła, w wyniku której znaczna część budowli romańskiej została bezpowrotnie zniszczona. Dążąc do powiększenia nawy kościelnej od strony zachodniej, rozebrano przede wszystkim romańską wieżę zachodnią wraz z emporą kolatorską. Rozbudowano w ten sposób nawę o kolejne dwie osie (niemal dwukrotnie) i wzniesiono nową wieżę zachodnią, nieodpowiadającą proporcjami i formą budowli romańskiej. W zachodniej części nawy wbudowano chór muzyczny. Rozbiórce uległ również barokowy babiniec oraz zakrystia. W 1914 r. w trakcie walk wojsk austriackich i rosyjskich kościół został nieznacznie zniszczony. W 1915 r. świątynia została wyremontowana i ponownie konsekrowana.

Organizator:

Urząd Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny
44-230 Czerwionka-Leszczyny, ul. Parkowa 9, tel. 32 429 59 90
e-mail: ua@czerwionka-leszczyny.com.pl
www.czerwionka-leszczyny.pl

Urząd Miasta i Gminy Ogrodzieniec

42-440 Ogrodzieniec, pl. Wolności 25,
tel. 32 670 97 00, fax 32 670 97 21
e-mail: ogrodzieniec@ogrodzieniec.pl
www.ogrodzieniec.pl

Organizatorzy:

**Parafia rzymskokatolicka
św. Jakuba Apostoła**

42-433 Giebło, ul. Częstochowska 72,
tel. 32 673 41 23

09-11.09.2011

Gliwice

IX Gliwickie Dni Dziedzictwa Kulturowego

„Rynek – centrum średniowiecznego i nowożytnego miasta”
Muzeum w Gliwicach

Piątek 9.09.2011 Zamek Piastowski

Otwarcie wystawy „Rynek – centrum średniowiecznego i nowożytnego miasta”, prezentującej odkrycia archeologiczne dokonane podczas przeprowadzonych w 2010 roku ratowniczych badań archeologicznych na płycie rynku w Gliwicach. Prace te w znaczny sposób wzbogaciły zasób źródeł dotyczących problematyki powstania, rozwoju i funkcjonowania miasta od czasów średniowiecza po czasy nowożytne. Przyniosły także wiele cennych odkryć (m.in. odsłonięto relikty bruków średniowiecznych oraz relikty architektury związanej z przebudowami ratusza, elementy infrastruktury miejskiej, jaką są studnie). Były to największe prace wykopaliskowe jakie prowadzono do tej pory w Gliwicach i cieszyły się dużym zainteresowaniem mieszkańców miasta i regionu.

Wystawa prezentuje dostępne materiały historyczne i ikonograficzne dotyczące rynku (dokumenty, mapy, wedyuty, przedwojenne fotografie), przybliżając współczesnym mieszkańcom wiedzę na temat wyglądu zabudowy rynku i funkcjonowania placu rynkowego, również w tak nieodległej przeszłości, jaką jest początek ubiegłego stulecia. Drugim zasadniczym elementem jest prezentacja wyników prac archeologicznych. Udostępniono materiał ilustracyjny w postaci planów z fazami zagospodarowania rynku, rysunków i fotografii odsłoniętych relikwów małej architektury oraz nawarstwień antropogenicznych. Ważnym elementem oprawy graficznej jest makieta obecnego placu rynkowego, na której przedstawiono najciekawsze odkrycia.

Wystawie towarzyszy wydawnictwo „Archeologia gliwickiego Rynku” zawierające opracowanie wyników badań archeologicznych, przygotowane z Instytutem Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Sobota 10.09.2011

Przedpola Zamku Piastowskiego

**Gliwicki Jarmark
Księcia Siemowita**

Wielki jarmark średniowieczny rozpocznie się przemarszem orszaku dworzani i rycerzy z heroldem, bębniarzem i dudziarzem dookoła Rynku. Oficjalne otwarcie Gliwickich Dni Dziedzictwa Kulturowego i Jarmarku, uczczone zostanie salwą artyleryjską z bombardy. Nie zabraknie rycerskich potyczek, tańców i uciech dla przybyłych. W programie między innymi musztra paradna i bojowa halabardników i włóczników, pokaz mody i warsztaty tańca średniowiecznego, **Turniej Róż** o naleźkę księżniczki Ofki.

Na Jarmark przybędą: powroźnik, cyrulik, bursztyniarz, płatnerz, garncarz i diegciarz, pszczelarz, piwowar, krajkarz, kowal i wielu innych. Podczas Jarmarku najmłodszy będą mogli zdobyć tytuły dwórki bądź giermka a także znawcy rzemiosł wszelakich.

Wystawie towarzyszy wydawnictwo „Archeologia gliwickiego Rynku” zawierające opracowanie wyników badań archeologicznych, przygotowane z Instytutem Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Stare Miasto i Zamek Piastowski

Dla wszystkich chętnych przygotowano edukacyjne spacerunki: Stare Miasto – miejsca badań archeologicznych; Rynek – prezentacja wyników badań archeologicznych; Rynek – prezentacja architektury, a także zwiedzanie z przewodnikiem wystawy „Rynek – centrum średniowiecznego i nowożytnego miasta”.

Gliwice

Muzeum w Gliwicach
Oddział Zamek Piastowski
44-100 Gliwice, ul. Pod Murami 2
e-mail: info@muzeum.gliwice.pl
www.muzeum.gliwice.pl

Organizator:
Muzeum w Gliwicach
44-100 Gliwice, ul. Dolnych Wałów 8a,
tel. 32 231 08 54, fax 32 332 47 42
e-mail: info@muzeum.gliwice.pl
www.muzeum.gliwice.pl

17-18.09.2011

W sobotę 17 września 2011 w godz. 10.00 – 15.00 odbędzie się gra miejska pt. „Ciekawostki Nikiszowca”. Zbiórka o pełnych godzinach przed budynkiem Muzeum Historii Katowic przy ul. Rymarskiej 4. W muzeum o godz. 11.00 prezentacja strojów śląskich oraz warsztaty z wiązania purpurek. W planie przewidziano również projekcję filmów o malarzach Grupy Janowskiej i degustację kołocza. W obrębie pl. Wyzwolenia Biały Namiot NZOZ EPIONE, w którym w godz. 10.00-13.00 będzie możliwość wykonania podstawowych badań: ciśnienia krwi, poziomu cukru i cholesterolu.

W niedzielę 18 września 2011 proponujemy spacer po historycznych miejscach Janowa, zbiórka na placu kościelnym w Nikiszowcu o godz. 10.00. Dojazd z centrum Katowic autobusami linii: 30, 12, 674, 109; z Ligoty i Mysłowic: 292. Parking znajduje się przy ul. Szopienieckiej, obok szpitala.

Organizator:
Stowarzyszenie Razem dla Nikiszowca
40-423 Katowice, Pl. Wyzwolenia 21,
tel. kom. 662 881490
e-mail: stowarzyszenie@razemdlanikiszowca.pl
www.razemdlanikiszowca.pl

10-17.09.2011

W dniach 10 i 17 września 2011 r. Muzeum Śląskie w Katowicach zaprasza do obejrzenia wystawy „Śląskie sacrum. Sztuka gotycka 1200 – 1550”. O przełomowych dla historii sztuki dokonaniach dawnych mistrzów opowie komisarz wystawy Andrzej Holeczko-Kiehl.

Od 15 lipca do 25 września 2011 r. w fotoplastykonie Muzeum Śląskiego prezentowany będzie seans „Letnie wojaże naszych przodków. Palestyna i Syria”.

W poszukiwanie kamieni milowych naszej cywilizacji na pewno wpisuje się sam wynalazek fotografii. Jej rozpowszechnienie poszerzyło możliwości poznawcze człowieka. Dzięki zdjęciom możliwe stało się oglądanie ludzi z różnych części świata i z całym bogactwem ich kulturowego dziedzictwa. Modne stały się wojaże, a rozpowszechnienie fotografii, w tym amatorskiej, umożliwiło ich rejestrację, dzięki czemu dziś poznajemy i smakujemy atmosferę tamtych czasów.

Organizator:
Muzeum Śląskie w Katowicach
40-005 Katowice, al. W. Korfańtego 3, tel. 32 2585661, 32 2599804
e-mail: dyrekcja@muzeumslaskie.pl
www.muzeumslaskie.pl

27.09.2011

We wtorek 27 września 2011 r. o godz. 10.00 w Miejskim Domu Kultury „Koszutka” przy ul. Grażyńskiego 47 w Katowicach odbędzie się impreza edukacyjna dla dzieci szkolnych. Jej uczestnicy będą mogli zapoznać się z historią i obecnym obrazem katowickich kopalń, poznać ich rozmieszczenie w mieście, a także wybrać kopalnię lub obszar po kopalni, stanowiący kamień milowy miasta. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:
Miejski Dom Kultury „Koszutka”
40-126 Katowice, ul. Grażyńskiego 47,
tel. 32 258 92 00, 32 258 99 77
e-mail: mdkkoszutka@poczta.onet.pl
www.mdkkoszutka.pl

10-18.09.2011

Gmina Żarki zaprasza do zwiedzania zabytkowego cmentarza wojennego w Kotowicach. Cmentarz znajduje się przy drodze, nieopodal cmentarza katolickiego. Jest to trzeci, co do liczby pochowanych, wojenny cmentarz jurajski. Powstał w listopadzie 1914 r. Rozbudowano go w 1936 r., kiedy to przeniesiono tu zwłoki poległych i wyposażenie nagrobne ze zlikwidowanych cmentarzy w Przewdieszowicach, Podgaju, Ludwinowie, Nowej Wsi, Jaworzniku, Łutowcu, Huciskach, Parkoszwicach i Morsku. Obecnie spoczywa tu ok. 2000 poległych żołnierzy walczących na frontach I wojny światowej (1914-1918) narodowości polskiej, czeskiej, słowackiej, węgierskiej oraz mieszkańcy Bośni i Hercegowiny.

Organizator:**Urząd Miasta i Gminy w Żarkach**

42-310 Żarki, ul. Kościuszki 15/17, tel. 34 3148036

e-mail: poczta@umigzarki.pl, www.umigzarki.pl

17.09.2011

Zapraszamy 17 września 2011 r. od godz. 14.00 do zabytkowej walcowni w Katowicach-Szopienicach przy ul. Roździeń, gdzie wystąpi Marek „Makaron” Motyka i zaprezentowana zostanie wystawa zdjęć architektury przemysłowej „Ocalić od zapomnienia”. Stowarzyszenie Genius Loci „Duch Miejsca” poprowadzi dyskusję panelową dotyczącą szans na rewitalizację, adaptację lub inną formę ocalenia obiektów przemysłowych pt. Wychodzenie z cienia – szanse i zagrożenia dla kamieni milowych Górnego Śląska. Nastąpi wręczenie Medalu Roździeńskiego osobie zasłużonej dla dzielnicy. Szczegółowy plan jest dostępny na stronach www.korczak.katowice.pl oraz www.edd2011.pl Wstęp wolny.

Organizator:**Stowarzyszenie na rzecz dzieci i młodzieży KORCZAK**

40-868 Katowice, ul. Piastów 9/124, tel. 609 875972

e-mail: grzeglop@interia.pl

www.korczak.katowice.pl

17-18.09.2011

W sobotę 17 i niedzielę 18 września 2011 r. w godz. 16.00 – 20.00 w Sali Posiedzeń Rady Gminy w Krupskim Młynie przy ul. 1 Maja, zaprezentowana zostanie wystawa fotograficzna pt. „Od osady młynarzy do osady robotniczej wytwórni dynamitu” prezentująca dzieje miejscowości. Ekspozycja połączona będzie z wystawą plastyczną na ten sam temat. Oprócz zwiedzania wystawy, zapraszamy również na prelekcje.

Organizator:**Regionalne Ognisko Historyczne „ROH”**

42-693 Krupski Młyn, ul. Zawadzkiego 11, tel. 691 177571 (prezes)

e-mail: kontakt@rohnet.pl, www.rohnet.pl

10-11 i 17-18.09.2011

W ramach tegorocznych EDD dla turystów otwarta będzie Izba Tradycji Hutniczej w Katowicach-Szopienicach, zorganizowana w budynku dawnego Centralnego Laboratorium Chemicznego huty cynku „Bernhardi”. W Izbie tej, będącej załącznikiem Muzeum Hutnictwa Cynku, wyeksponowano bogate zbiory dokumentujące oryginalną technologię produkcji cynku, narzędzia do jego wytwarzania, dokumentację pieców oraz wyrobów wytwarzanych w hucie w XIX w. i na początku XX w. Wstęp wolny.

Dodatkowo w dniu 10.09.2011 r. wyświetlane będą filmy o Śląsku pana Antoniego Halora. Organizatorzy serdecznie zapraszają!

Organizator:**Stowarzyszenie na rzecz powstania Muzeum Hutnictwa Cynku w Katowicach-Szopienicach**

Izba Tradycji, 40-387 Katowice, ul. 11 Listopada 30, tel. 501 802866, 505 514766

e-mail: muzeumcynku@muzeumcynku.katowice.pl

www.muzeumcynku.katowice.pl

17-18.09.2011

W sobotę i niedzielę 17-18 września 2011 r. w godz. 10.00 – 16.00 dla zwiedzających otwarte będzie Centralne Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach.

W programie przygotowanym przez organizatorów przewidziano lekcję muzealną, oprowadzanie po muzeum z przewodnikiem oraz projekcję filmów i bajek związanych z problematyką pożarnictwa. Wstęp wolny.

Zbiory Muzeum stanowią kolekcje tematyczne składające się na dokumentację historii polskiego pożarnictwa. Chronologicznie obejmują okres od 2 poł. XIX w. do czasów współczesnych. Tematycznie reprezentują obiekty o charakterze historyczno-artystycznym oraz z dziedziny techniki pożarniczej. Obiekty z tej ostatniej dziedziny to bogata i interesująca kolekcja z m.in. cennymi egzemplarzami sprzętu pożarniczego.

Organizator:**Centralne Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach**

41-400 Mysłowice, ul. Stadionowa 7a, tel. 32 222 37 33 wew. 28

e-mail: sekretariat@cmp-muzeum.pl

www.cmp-muzeum.pl

11.09.2011

W niedzielę 11 września 2011 r. zapraszamy na rowerowy spacer śladami kamieni młolowych Myszkowa (trasa długości ok. 20 km); zbiórka chętnych o godz. 9.45 Myszkowie na parkingu przed Miejskim Domem Kultury przy ul. 3 Maja róg ul. Kościelnej w Myszkowie. Grupę poprowadzi przewodnik turystyki kolarskiej PTTK dr Marian Kotarski.

Kamieniem młolowym Myszkowa była budowa w 1847 r. Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, która przyczyniła się do rozwoju przemysłu w mieście, dlatego też trasa rajdu będzie wiodła szlakiem najważniejszych zabytków przemysłowych i inżynierskich miasta: MDK – ul. Kościelna (siedziba wójta w okresie II RP) – Skłodowskiej – Sikorskiego – Stary Myszków – 1 Maja – Partyzantów (Myfana, mająca początek w 1899 r. jako zakład blacharsko-emalierniczy) – przystanek PKP Myszków Światowit – MZM „Mystal” – ul. Je-

dwabna – Waryńskiego („Piaskowiec” 1885-1939 Fabryka Sztucznego Jedwabiu) – Kopernika (widok na dworzec PKP z czasów Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, dzięki której w Myszkowie i sąsiednim Mijaczkowie rozwinął się przemysł) – Kościuszki (MZM „Mystal” tzw. stary zakład mający początek w 1882 r. jako Odlewnia Stali i Żelaza Braci Bauerertz; pozostałości po „Wartexie” fabryce bawełny zbudowanej w 1883 r. przez Augusta Schmelzera pod nazwą Towarzystwo Akcyjne Bawełnianej Manufaktury) – wjazd na wiadukt i dojazd do dworca PKP przy pl. Dworcowym (przeprowadzenie rowerów przejściem podziemnym przy stacji kolejowej) – Pułaskiego (Fabryka Papieru zbudowana w 1894 r. przez Artura Steinhagena i Ludwika Wehra) – Piłsudskiego – Leśna – Wiśniowa (pomnik w miejscu wielkiego pieca z 1837 r.; stąd wywodzi się tradycja myszkowskiego hutnictwa) – al. Wolności róg ul. Pułaskiego (willa rodziny Bauerertz) – Kościuszki – ul. PCK – 3 Maja MDK. Serdecznie zapraszamy. Zachęcamy również do obejrzenia Kąćka Pamiątek Klubu Osiedlowego PTTK „M-2” przy ul. Sikorskiego 55 b.

Organizator:**Klub Osiedlowy PTTK „M-2” przy Myszkowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej**

42-300 Myszków, skrytka pocztowa 25, tel. 600 384987 (prezes)

e-mail: kotarski@poczta.onet.eu

www.m2.myszkow.pttk.pl

10.09.2011

W sobotę 10 września 2011 r. w godz. 9.00-17.00 zapraszamy na III Ogólnopolski Festiwal Chartów w Olsztynie. Będzie można podziwiać charty ze szczególnym uwzględnieniem charta polskiego, jako szlacheckiej spuścizny narodowej. Impreza odbędzie się w tle ruin średniowiecznej warowni. O historyczną oprawę zadba zaprzyjaźnione bractwo rycerskie. Zobaczymy średniowieczne rzemiosło i obyczaje, pokaz walk, wioskę rycerską i posmakujemy kuchni staropolskiej.

Stanisław Witkiewicz pisał: „Polowanie z chartami było jedną z ulubionych form zabawy u nas. Jest w nim szczególny urok i związek z polskim temperamentem, (...) tego nie uczylimy się u nikogo, jest to i w treści i w formie rzecz polska, przepojona istotą naszej ziemi i duszy”. W programie m.in. konkurs na najciekawszy strój historyczny charciego właściciela, wystawa prac Katarzyny Mijakowskiej poświęcona chartom w kulturze i historii polskiej, warsztaty rękodzieła artystycznego, wykłady tematyczne dotyczące hodowli charta polskiego, a także zwiedzanie ruin zamku Olsztyn i zażytkowego spichlerza. Serdecznie zapraszamy!

Organizatorzy:

Związek Kynologiczny w Polsce, Gmina Olsztyn,
Agrozagroda z Jurajskich Biskupic,

Stowarzyszenie Miłośników Robótek Ręcznych „Świat Ewy”

www.zjurajskichbiskupic.pl, www.festiwalcharta.pl, www.olsztyn-jurajski.pl

10.09.2011

W sobotę 10 września 2011 r. w godz. 9.00 do 17.00 dla turystów otwarte będą ruiny zamku Ogrodzieniec w Podzamczu. Wstęp wolny. Serdecznie zapraszamy!

Zamek Sp. z o.o. w Ogrodzieńcu
42-440 Ogrodzieniec, ul. Kościuszki 66,
tel. 32 673 22 20
e-mail: biuro@zamek-ogrodzieniec.pl
www.zamek-ogrodzieniec.pl

Organizatorzy:

Urząd Miasta i Gminy Ogrodzieniec
42-440 Ogrodzieniec, Plac Wolności 25,
tel. 32 670 97 00
e-mail: ogrodzieniec@ogrodzieniec.pl
www.ogrodzieniec.pl

10.09.2011

10 września 2011 r. zapraszamy do „Szybu Mikołaj”:
godz. 11.30 zbiórka uczestników imprezy na placu Jana Pawła II w Nowym Bytomiu
godz. 11.35 powitanie uczestników i zaproszonych gości. Przejazd na miejsce imprezy
godz. 12.00 prelekcja „Ruda Ballestremów”, mgr Andrzej Godoj
godz. 12.30 prelekcja „Zarys dziejów górnictwa na terenie Rudy”, mgr Krzysztof Gołąb
godz. 13:00 prelekcja na temat historii zakładu górniczego „Mikołaj”, prelegent Stanisław Stryj
godz. 13.30 prezentacja urządzeń wyciągowych szybu „Mikołaj”
godz. 13.45 promocja książki Stanisława Stryja „W Rudzie na Górnym Śląsku czyli Zakład Górniczy „Mikołaj” hrabiego Franciszka Ballestrema”
godz. 14.15 zakończenie imprezy.

W trakcie trwania imprezy będzie można zwiedzać wystawę „Rudzkie kopalnie na dawnej fotografii”

**Impreza pod patronatem
 Grażyny Dziedzic – Prezydenta Rudy Śląskiej**

Organizator:

Muzeum Miejskie im. Maksymiliana Chroboka w Rudzie Śląskiej
 41-700 Ruda Śląska, ul. Wolności 26, tel. 32 243 50 40
 e-mail: info@muzeum.rsl.pl, muzeumrudasl@interia.pl

10.09.2011

W sobotę 10 września 2011 r. o godz. 16.00 dr Norbert Mika wygłosi wykład pt. „Przewiska książąt z dynastii Piastów i Przemysłidów” w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej. Serdecznie zapraszamy!

Organizator:
Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Ryszarda Kincla w Raciborzu
 47-400 Racibórz, ul. Jana Kasprowicza 12,
 tel. 32 415 37 24
 e-mail: biblrac@poczta.onet.pl,
 www.bibrac.pl

17.09.2011

W sobotę 17 września 2011 r. o godz. 16.00 w zespole klasztorno-pałacowym w Rudach p. Grzegorz Wawoczny wygłosi wykład w plenerze nt. „Sekrety cystersów. Opactwo w Rudach”.

Rudy znajdują się w odległości ok. 13 km od autostrady A 4 E40 (wschód-zachód) – węzeł Ostropa z drogą wojewódzką 408.

Rudy położone są w dolnym biegu rzeki Rudy, która z kolei jest dopływem górnej Odry. Historia Rud sięga 1 poł. XIII w. W Rudach zachował się pocysterski kościół i zespół klasztorno-pałacowy z jednym z największych

w Polsce parków w stylu angielskim. 23 listopada 1993 r. w celu ochrony przyrodniczych, kulturalnych i krajobrazowych walorów ziemi raciborskiej oraz rybnickiej Rozporządzeniem Nr 181/93 Wojewody Katowickiego został powołany Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Park od 2000 r. wchodzi w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego.

Początki klasztoru cysterskiego datują się na 1258 r. W skład zespołu wchodzi gotycki kościół Wniebowzięcia NMP, który został przebudowany na przełomie XVII i XVIII wieku w stylu barokowym. Mnisi użytkowali obiekt do 1810 r., kiedy to dobra przejęła rodzina von Ratibor. W pałacu gościł kiedyś cesarz niemiecki Wilhelm II. Podczas działań wojennych w 1945 r. zespół został poważnie zniszczony przez pożar. Po wojnie odrestaurowano kościół, w którego wnętrzu odtworzono gotycki wystrój. W 2008 r. zakończono pierwszy etap rekonstrukcji kompleksu. 10 października 2009 r. w odnowionych klasztornych wnętrzach otwarto Ośrodek Edukacyjno-Formacyjny Diecezji Gliwickiej. Marszałkowie województwa śląskiego, opolskiego i dolnośląskiego podjęli starania o wpisanie obiektu na listę dziedzictwa kulturowego UNESCO. Dekretem z dnia 28 maja 1995 r. Biskup Gliwicki ustanowił kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Rudach Diecezjalnym Sanktuarium Matki Boskiej Rudzkiej. W 2009 r. Ojciec Święty Papież Benedykt XVI podniósł kościół w Rudach do godności Bazyliki Mniejszej.

Organizator:

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Ryszarda Kincla w Raciborzu
 47-400 Racibórz, ul. Jana Kasprowicza 12, tel. 32 415 37 24
 e-mail: biblrac@poczta.onet.pl, www.bibrac.pl

17.09.2011

„OBSZAR WAROWNY „ŚLĄSK” – KAMIEŃ MIŁOWY POLSKIEJ OBRONNOŚCI”

godz. 11.30 Zbiórka uczestników imprezy na placu przed kościołem pw. Ducha Świętego w Rudzie Śląskiej – Czarnym Lesie oraz przejście uczestników imprezy do salki katechetycznej, w której odbędzie się prelekcja.

godz. 11.40 Prelekcja na temat rozwoju polskich form budownictwa obronnego oparta na wybranych przykładach. Przedstawienie dokumentacji archiwalnych. Prowadzący: Andrzej Godoj, Kamil Warzecha (Muzeum Miejskie im. Maksymiliana Chroboka w Rudzie Śląskiej)

godz. 12.30 - 14.00 - wycieczka do wybranych schronów Punktu Oporu „Wzgórze 319”.

Zwiedzanie obejmie następujące schrony:

- Ciężki schron bojowy w rejonie ulic Cynkowej i Wysokiej (zwiedzanie wnętrza),
- Schron tradytorowy przy cegielni „Bielszowice”, ul. Cynkowa 50,
- Ciężki schron bojowy usytuowany w odległości ok. 100 m na północny – zachód od cegielni przy ul. Cynkowej 50 (zwiedzanie wnętrza),
- Ciężki schron bojowy usytuowany w odległości ok. 150 m na północ od środka długości ul. Bukowej.

Impreza pod patronatem Grażyny Dziedzic – Prezydenta Rudy Śląskiej

Organizator:

Muzeum Miejskie im. Maksymiliana Chroboka w Rudzie Śląskiej

41-700 Ruda Śląska, ul. Wolności 26, tel. 32 243 50 40
e-mail: info@muzeum.rsl.pl, muzeumrudasl@interia.pl

10.09.2011

10 września 2011 r. (sobota) w godz. 10.00 – 14.00 dla turystów otwarta będzie kopalnia węgla kamiennego „Ignacy Hoym” w Niewiadomiu – jednej z dzielnic Rybnika. Kopalnia ta jest najstarszym tego typu zabytkiem na Ziemi Rybnickiej. Założono ją w 1792 r. i prowadzono w niej nieprzerwanie wydobycie do 1967 r. Zachowane nadziemne zabudowania kopalni „Ignacy” składają się na kompleks architektoniczny powstały na przełomie XIX i XX wieku,

podporządkowany pierwotnemu, niezmiennemu, charakterystycznemu dla niewielkich kopalni, układowi przestrzennemu z końca XVIII w. Do najwartościowszych obiektów zespołu zalicza się budynki nadszybia szybu „Głowacki” oraz szybu „Kościeszko”, budynki maszyn wyciągowych wraz z wieżami wyciągowymi obu szybów, a także budynek dawnej elektrowni (późniejszej sprężarkowni). W centrum kompleksu naziemnej części Zabytkowej Kopalni „Ignacy” znajduje się również wyremontowana niedawno wieża ciśnień. W programie również prelekcje nt. dziejów kopalni oraz planów na przyszłość. Wycieczki zorganizowane prosimy o wcześniejsze zgłoszenie telefoniczne.

Organizator:

Stowarzyszenia Zabytkowej Kopalni „Ignacy” w Rybniku

44-200 Rybnik, ul. Mościckiego 3, tel. 32 433 10 72, 500 159631
e-mail: kopalniaignacy@interia.pl
www.rybnik.pl/ignacy

10.09.2011

W ramach EDD będzie można zwiedzić ruiny średniowiecznej strażnicy w Ryczowie (gmina Ogrodzieniec). Wzniesiono ją w XIV w. jako strażnicę królewską, będącą jednym z wielu punktów oporu systemu obronnego powstałego w XIV w. w związku z zagrożeniem ze strony granicy czeskiej.

Ryczowski zamek górny, zlokalizowany został na ostańcu skalnym na wysokości ok. 10 m. Najprawdopodobniej miał on formę kamiennej, dwu- lub trzykondygnacyjnej wieży mieszkalno-obronnej, zbudowanej na planie zbliżonym do trapezu. Dostęp do wieży wiódł przez drewniany pomost oparty na ostańcu. Dziedziniec zamku dolnego otoczony był płotem lub palisadą oraz wałem ziemnym. W obrębie dziedzińca znajdowały się pomieszczenia gospodarcze. Całe założenie otoczone było fosą i wałem. Strażnica uległa zniszczeniu najprawdopodobniej w XV w. w wyniku najazdu zbrojnego. Na przestrzeni wieków zniszczona i nieużytkowana popadła w całkowitą ruinę.

Poleca:

Urząd Miasta i Gminy Ogrodzieniec

42-440 Ogrodzieniec, Plac Wolności 25,

tel. 32 670 97 00, fax 32 670 97 21

e-mail: ogrodzieniec@ogrodzieniec.pl, www.ogrodzieniec.pl

10-18.09.2011

W soboty i niedziele 10 i 11 oraz 17 i 18 września 2011 r. będzie można obejrzeć wystawę z cyklu „Zabytki polskie – dewastacja czy dewastacja?” pt. „Dwa w jednym, czyli rzecz o dewastacji zamków w Płoninie i w Tarnowicach Starych – prezentacja fotografii ze zbiorów i autorstwa Sebastiana Boreckiego”.

Placówka działa od 1997 r. i posiada zbiory prezentujące wojskowość polską XIX – XX w. (unikalny zbiór umundurowania i pamiątek dotyczących Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, w tym związanych z osobami generałów, oraz pułków stacjonujących w Tarnowskich Górach w latach 1922–1939), unikatowe umundurowanie żołnierza Legii Cudzoziemskiej, zbiór etnograficzny dotyczący Śląska i regionu tarnogórskiego, kolekcję pamiątkowych fajek, zbiór figurek filmów z cyklu „Gwiazdne Wojny” („Star Wars”), zbiory archeologiczne, numizmatyczne, falerystyczne, heraldyczne oraz porcelany. Wystawy stałe to: „Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie”, „Tarnogórskie pułki – 3. ułanów i 11 piechoty” i „Pułk 3 Ułanów na przestrzeni wieków”. Muzeum organizuje również wystawy czasowe, sesje naukowe, wykłady, prelekcje, otwarte lekcje muzealne, warsztaty, a także prowadzi działalność wydawniczą poświęconą dziejom oręża polskiego. Przy muzeum działa także biblioteka naukowa i archiwum.

Organizator:

Muzeum Instytutu Tarnogórskiego

42-600 Tarnowskie Góry, ul. Ligonia 7,
tel. 32 285 50 30, 727 204400

11.09.2011

W niedzielę 11 września 2011 r. o godz. 12.00 zapraszamy na spotkanie wolontariuszy z Koła Kochających Kurne Chaty w Wiśle Malince Wierch w Stodole na posesji przy ul. Fiedorowskiej 85.

W programie:

- fotograficzna impresja pt. „Przeminęły, trwają, idą nowe. Wiślańskie drewniane chaty, stodoły domy, wille, dworki, kościółki, schroniska, karczmy”;
- gawęda Barbary Heidenreich, etnografa, autorki publikacji m.in. o budownictwie wiejskim (długoletniej dyrektorki Górnośląskiego Parku Etnograficznego w Chorzowie);
- warsztaty nauki 'helokania' z udziałem zespołu AQQ, uczniów Gimnazjum nr 23 im. Ratowników Górskich w Katowicach-Ligocie pod egidą Przemysława Urbańskiego;
- nauka pieczenia podpłomyków pod kierunkiem wnuczki i prawnuczek pierwszych osadników w Wyrchmalinkach - Heleny oraz Renaty i Kamili z Piłchów Jędrzejewskich.

Dojście na miejsce spotkania: spod Zieleńskiej Polany (przystanek autobusowy, także możliwość zaparkowania) schodzimy w dół (pierwszy wlot na lewo) przy szosie Wisła-Szczyrk, ok. 10 min. (oznakowania plakatami EDD);

Uwaga! Gościu, jeśli masz ochotę na wspólne góralskie śniadanie, przynieś, prosimy to, co lubisz najbardziej, tj. na przykład - bryndzę lub oscypek, a może biały ser albo jaja, osetkę masła, smalczyk z wyrzokami, bochen chleba.

Organizator:

Koło Kochających Kurne Chaty – Grażyna i Damian Niewiadomscy

40-771 Katowice, ul. Gromadzka 51 c, tel. 32 252 78 13

e-mail: grazia_n@o2.pl

Partnerzy: Maria Michalczyk (filar naszego Koła), Beata i Tomek Sorkowie, właściciele gościnnej Stodoły

10.09.2011

10 września 2011 r. w godz. od 10.00 do 16.00 dla turystów będzie otwarty fort obronny „Wędrowiec” znajdujący się przy ul. Obrońców Węgierskiej Górki. Fort ten jest elementem fortyfikacji Ośrodka Oporu w Węgierskiej Górcie z 1939 r., jednej z nielicznych zachowanych tego typu linii obronnych wykorzystywanych w walkach podczas kampanii wrześniowej w 1939 r. Zabytki te stanowią przykład polskiej myśli technicznej w zakresie nowożytnych fortyfikacji. W forcie zorganizowana jest wystawa pamiątek z czasów II wojny światowej (broń, amunicja, mundury, rzeczy osobiste żołnierzy, dokumenty, mapy). Oprócz tego w forcie będzie można zobaczyć pokaźny zbiór dokumentacji fotograficznej przedstawiającej obrońców Węgierskiej Górki z września 1939 r. Zbiory pochodzą z Klubu Miłośników Oręża Polskiego „LECH” w Żywcu, a organizatorem wystawy jest Gmina Węgierska Górka oraz Ośrodek Promocji Gminy Węgierska Górka. Organizatorzy serdecznie zapraszają!

Organizator:

Ośrodek Promocji Gminy Węgierska Górka - Urząd Gminy Węgierska Górka

34-350 Węgierska Górka, Osiedle XX-lecia II RP 12, tel. 33 486 29 01

e-mail:wegierska-gorka@opg.pl, www.wegierska-gorka.opg.pl

10-18.09.2011

W ramach tegorocznej edycji EDD nie można przegapić zabytkowych wiaduktów w Wiśle Dziechcince i Wiśle Głębcie (powiat cieszyński). Wisła, to miejscowość uzdrowska spopularyzowana w okresie międzywojennym w związku z budową połączeń drogowych i kolejowych w latach 1927-1929 oraz w związku ze wzniesieniem rezydencji wypoczynkowej Prezydenta RP Ignacego Mościckiego według projektu arch. Adolfa Szyszko-Bohusza. Oba wiadukty zbudowano w 1932 r. według projektu inż. Stanisława Saskiego i Tadeusza Mejera, ze środków Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego (wojewodą był wówczas dr Michał Grażyński). Wykonawcą wyłonionym w przetargu była polska firma „Biuro Inżynierskie Ksawerego Goryanowicza”. Opiekunem budowy był inż. Stanisław Sawicki Naczelnik Wydziału Budownictwa Kolei Ministerstwa Komunikacji w Warszawie.

Wiadukty te są cennymi przykładami międzywojennej architektury inżynierskiej na Górnym Śląsku. Zabytki te nie jest objęte ochroną prawną. Fantastyczne fotografie murowane! Polecamy!

Poleca:

Fundacja Dla Dziedzictwa

tel. 508 555829

e-mail: fundacja@dladziedzictwa.org

www.dladziedzictwa.org

11.09.2011

mi grobowcami. Kształt cmentarza przypomina literę „L”. Cmentarz posiada 14 kwatery, w których spoczywa około 700 osób wyznania mojżeszowego. Pochówki na cmentarzu żydowskim odbywały się od jesieni 1871 r. do 1954 r., w którym zaprzestano grzebania zmarłych. W najbardziej wiekowej części cmentarza po lewej stronie, na początku głównej alei znajdują się trzy najstarsze nagrobki utrzymane w kanonie macewy. Są to nagrobki dzieci: Moritza Adlera, Johanna Friedmana oraz Bejla ben Szlera, zmarłych według kalendarza żydowskiego w 5632 roku od stworzenia świata, czyli w 1871 i 1872 r. Symbolika, tak bardzo charakterystyczna dla cmentarzy żydowskich, na zabrzańskiej nekropolii jest bardzo uboga i występuje tylko na kilku nagrobkach. Najokazalsze powstały tu w ostatnich latach XIX i na początku XX w. Dominuje w nich styl historyczny i eklektyczny. Najwartościowszym jest niewątpliwie grobowiec, wybudowany z czarnego granitu przy głównej alei, rodziny zamożnego filantropa Maxa Böhma zmarłego w styczniu 1904 r. Po wojnie, w 1945 r. odzyskała go, nowo powstała na terenie miasta Polska Gmina Żydowska, która na cmentarzu dokonywała wojennych pochówków. Dziś ta niewielka nekropolia jest jednym z najbardziej odwiedzanych i popularnych zabytków wśród turystów odwiedzających miasto. Jest także materialnym „świadcstwem po ludziach, których przebywanie w dawnym miejscu stało się już odległą i zamkniętą historią” utrwaloną w kamieniu.

Organizator:**Muzeum Miejskie w Zabrzu**

41-800 Zabrze, ul. 3 Maja 91, tel. 32 271 56 89

e-mail: aleksandrakorol@muzeum-miejskie-zabrze.plwww.muzeum-miejskie-zabrze.pl

11.09.2011

W niedzielę 11 września w godz. 11.00 - 16.00 można będzie indywidualnie zwiedzić zabrzański cmentarz żydowski. Natomiast o godz. 11.00, 12.00, 13.00 i 14.00 po nekropolii będzie oprowadzał przewodnik i jej opiekun Dariusz Walerjański. Uwaga! Mężczyzn obowiązuje nakrycie głowy.

Kirkut znajduje się w części Zabrze zwanej Zandką przy ul. Cmentarnej 15, dojście pieszo z centrum miasta spod dworca PKP około 15 minut w kierunku Biskupice-Bytom. Otwierając metalową bramę wejściową, zdobioną dwoma symbolami z pieczęci Salomona, wkraczamy w świat egzotycznych nagrobków i bujnej zieleni, daleko inny od tradycyjnych cmentarzy jakie zachowały się w Zabrzu. Cmentarz założony został w 1871 r. Jego rozwój przestrzenny można podzielić na trzy okresy na przestrzeni XIX i XX w. W języku hebrajskim jest on określany, zgodnie z nazwami występującymi w Biblii Hebrajskiej, jako: DOM ŻYCIA, DOM MOGIŁ, czy DOM WIECZNOŚCI. Parcelę pod niezbędny cmentarz podarował gminie żydowskiej książę Guido Henckel von Donnersmarck. Wyjątkowy charakter tej żydowskiej nekropolii bierze się z niezwykłego zestawienia występujących obok siebie tradycyjnych skromnych macew z monumentalnymi przyściennymi rodzinnymi

W niedzielę 11 września 2011 r. w godz. 10.00 - 16.00 Muzeum Miejskie w Zabrzu zaprasza na imprezę zorganizowaną pod hasłem „Zabrze Donnersmarcków”. Kamieniem milowym w dziejach Zabrze stał się zakup w 1826 roku zabrzańskiego dominium przez hrabiego Karola Łazarza von Donnersmarcka. Zainicjowane przez niego przedsięwzięcia, kontynuowane następnie przez jego syna Guido i utworzoną w 1872 roku spółkę akcyjną „Donnersmarckhütte”, spowodowały rewolucję na polu przemysłowym i społecznym, której ślady widoczne są w krajobrazie miasta do dziś. Organizowana przez Muzeum Miejskie impreza odbywać się będzie w centrum Zabrze, którego charakter zdominowany jest przez architekturę będącą spuścizną tamtej epoki.

W planie imprezy:

- wystawa historyczna „Zabrze Donnersmarcków”, zorganizowana w sali gimnastycznej Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu;

- zwiedzanie osiedla patronackiego Huty Donnersmarck (popularnej Zandki). Grupy oprowadzać będzie Piotr Hnatyszyn, historyk z Muzeum Miejskiego w Zabrzu. W planie wycieczki znajdować się będzie również cmentarz żydowski, z którym zapozna zwiedzających Dariusz Walerjański;
- dzień otwarty w budynku Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu, ul. P. Stalmacha 22, który wybudowany został w 1907 r. jako remiza zakładowej straży pożarnej Huty Donnersmarck. W planie szereg atrakcji dla dzieci i dorosłych, m.in. pokaz sprzętu gaśniczego i wozów strażackich, zwiedzanie centrum dowodzenia, pokazy akcji ratowniczych, prezentacja multimedialna „Najgroźniejsze zabrzańskie pożary i akcje ratownicze”;
- Rajd rowerowy – Tropem Donnersmarcków, we współpracy z PTTK „Wędrowiec”;
- Zwiedzanie Huty Zabrze, spadkobierczyni dzieła Donnersmarcków (uczestnictwo na zapisy).

Szczegóły odnośnie zapisów, miejsc zbiórek i godzin, w których odbywać się będą poszczególne atrakcje, w tym oprowadzanie po osiedlu, hucie i pokazy strażackie, zostaną podane na stronie internetowej muzeum www.muzeum-miejskie-zabrze.pl

Organizator:**Muzeum Miejskie w Zabrzu**

41-800 Zabrze, ul. 3 Maja 91, tel. 32 271 56 89

e-mail: aleksandrakorol@muzeum-miejskie-zabrze.plwww.muzeum-miejskie-zabrze.pl

10-18.09.2011

10-17.09.2011

W sobotę 10 września 2011 r. od godziny 14.30 dla turystów otwarta zostanie Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego „Guido” w Zabrzu. Zwiedzanie w turach po 30 osób, przeznaczonych tylko dla osób pełnoletnich, wymaga wcześniejszej rezerwacji. Zapisy telefonicznie pod nr 32 271 40 77. Dojazd z Centrum Zabrze tramwajem linii nr 3 (kierunek Zabrze Makoszowy).

W sobotę 17 września 2011 r. o godz. 16.00 w Hali Pomp poz. 320 odbędzie się koncert „Grzegorz Majzel Trio” – połączony z prelekcją nt. historii instrumentów. Wstęp wolny, konieczna wcześniejsza rezerwacja pod nr 32 271 40 77 wew. 5183.

Założenie kopalni nastąpiło 2 października 1855 r. poprzez uzyskanie nadania pola górniczego, które nazwano „Guido”. Swoją nazwę kopalnia zawdzięcza założycielowi, baronowi i hrabiemu cesarskiemu Guido Henckel von Donnersmarckowi (1830–1916), najbardziej znanej postaci z rodu Donnersmarcków, który na terenie Zabrze pojawił się w 1826 r. Pierwszym zgłębnionym szybem nowo powstałej kopalni został w 1856 r. szyb „Barbara”. W 1858 r. wydrążono drugi nowy szyb „Concordia”, który kilkanaście lat później zmienił nazwę na szyb „Guido”. W 1858 r. wydobyto pierwsze beczki z węglem (około 10 ton). Regularne wydobycie węgla kopalnia rozpoczęła w 1871 r. i prowadziła je, z pewnymi prze-

rwami, do 1995 r. W 1887 r. rozpoczęto drążenie nowego trzeciego szybu nazwanego Kolejowym (Eisenbahn), który osiągnął maksymalną głębokość 331 metrów w 1890 r. Szyb początkowo obsługiwała wieża wyciągowa o konstrukcji drewnianej, którą w 1888 r. wymienio no na metalową. Obecnie zjazd wycieczek w podziemia kopalni odbywa się tym szybem zmodernizowanym w 1931 r. Znajdują się w nim zawieszane na metalowych linach nośnych dwie oddzielne klatki, wschodnia i zachodnia. Każda klatka składa się z trzech pięter. W 1926 r. kopalnia została włączona do Państwowego Concernu „Preussag” z siedzibą w Berlinie i filią w Zabrzu. Concern unowocześnił kopalnię poprzez jej modernizację, wymieniając stare urządzenia o napędzie parowym na nowe maszyny elektryczne, wprowadzając lokomotywy do transportu. Po II wojnie światowej kopalnię przyłączono do kopalni Makoszowy. W lipcu 1967 r. utworzono na terenie „Guido” Kopalnię Doświadczalną Węgla Kamiennego M-300. W czerwcu 2007 r. uroczyste otwarto dla turystów Zabytkową Kopalnię Węgla Kamiennego „Guido”, będącą samodzielną instytucją kultury. Posiada ona dwie podziemne trasy turystyczne na poziomie 170 i 320 m. W styczniu 2010 r. kopalnia znalazła się wśród trzech punktów w Polsce oraz jednym z 60 punktów w Europie na Europejskim Szlaku Dziedzictwa Przemysłowego (ERIH). Podczas wycieczki po kopalni zobaczyc będzie można najgłębiej położoną trasę turystyczną na Śląsku na poziomie 320 m. Tu poznasz na czym polega praca w kopalni i usłyszysz dźwięk pracujących maszyn oraz wyślesz kartę pocztową z pozdrowieniami z najbliższej położonego w Polsce punktu pocztowego.

Organizator:

Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego „Guido”

41-800 Zabrze, ul. 3 Maja 93, tel. 32 271 40 77 wew. 5190

e-mail: biuro@kopalniaguido.pl

www.kopalniaguido.pl

„Kamieniem milowym” w historii miasta był niewątpliwie 24 listopada 1790 roku. Tego dnia inżynier górniczy Salomon Isaac odkrył na terenie Zabrze duże pokłady węgla koksującego. To odkrycie zmieniło całkowicie wizerunek Zabrze i przyczyniło się do jego niezwykle dynamicznego rozwoju. Jednym z miejsc związanych z przemysłową historią Zabrze jest kolonia patronacka w dzielnicy Rokitnica. Osiedle należy do najoryginalniejszych spośród osiedli patronackich miasta. Powstało w latach 1906 – 1912 z fundacji hrabiego Franciszka von Ballestrema według projektu architekta Hansa von Poellnitz dla pracowników kopalni węgla kamiennego „Castellego” (po 1945 r. KWK „Rokitnica”). Rozbudowano je w latach 20. XX w.

Osiedle usytuowane jest na północnych obrzeżach Zabrze w obrębie ulic: Komuny Paryskiej, Medyków, Nowowiejskiego, ks. H. Pobożnego, Szafarczyka oraz fragment ul. Śniadeckich i Andersa. Założono je na planie owalu z nieregularnym układem ulic, wzdłuż których rozmieszczono usytuowane kalenico wo domy mieszkalne w otoczeniu ogrodów. Osiedle składa się z 51 domów czterorodzinnych i 12 wielorodzinnych. Co ciekawe, każdy dom, tzw. „fytlok”, miał innego projektanta, dzięki czemu forma oraz układ wewnętrzny każdego obiektu jest niepowtarzalny i jedyny w swoim rodzaju. Obrzeże osiedla ograniczają większe, piętrowe budynki ośmiorodzinne

wzniesione w latach 20. XX w., przedszkole (ul. księcia H. Pobożnego nr 39) z lat 1913-1914 oraz szkoła z 1930 r. Budynki z lat 20. XX w. w tym m.in. tzw. „sztaloki” usytuowane są przy ul. F. Nowowiejskiego i części ul. Szafarczyka. Warto dodać, że na przełomie 1928 i 1929 r. wybudowano 4 domy ze stali, które stoją do dziś przy ul. Szafarczyka. Rok wcześniej powstał podobny dom w Zabrzu, w pobliżu cmentarza żydowskiego (niestety, nie jest on wpisany do rejestru zabytków województwa śląskiego). Domy ze stali w Zabrzu, to jedyne stalowe domy w Europie. Są przykładem eksperymentalnego budownictwa mieszkaniowego. Były o tyle wygodne, że niewielka liczba robotników mogła je zbudować w ciągu niespełna miesiąca!

Dziś osiedle Ballestrema w Zabrzu jest jednym z najlepiej utrzymanych osiedli patronackich na historycznym Górnym Śląsku. Jest chronione prawem poprzez wpis do rejestru zabytków województwa śląskiego.

**Organizator:
Fundacja „Arteria”**

41-800 Zabrze, ul. Wolności 311, tel. 32 777 44 10

e-mail: biuro@fundacja-arteria.org

www.fundacja-arteria.org

16-17.09.2011

Karbomania - KAMIENIE MILOWE w rozwoju przemysłu

Czym jest Karbomania?

Każde dziecko wie, że Górny Śląsk na węglu stoi, równie powszechna jest wiedza na temat korzyści płynących dla ludzi i gospodarki z posiadania tego surowca. „Czarne złoto” odciska swoje piętno na różnych dziedzinach życia, w tym na kulturze, życiu społecznym, ale także na naszym wnętrzu.

Karbomania to - krótko mówiąc - zauroczenie węglem i wyrywaniem go naturze rozpisane na ludzkie życiorysy, losy, pasje, zawodową aktywność. To fascynacja wielkim dziedzictwem duchowym i materialnym związanym z górnictwem i zawodem górnika.

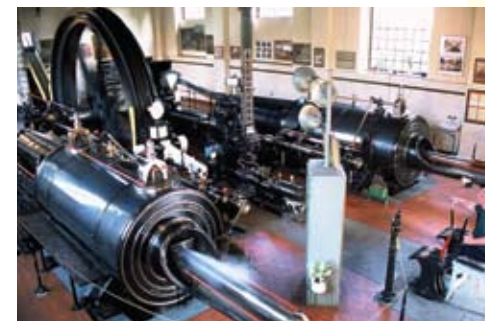
Karbomania jest zatem przedsięwzięciem, które stawia sobie za cel szeroko pojęte działania promujące obiekty będące zabytkami techniki, równocześnie przybliżając ich historię, ukazując dzieje wydobywania i obróbki węgla, przypominając bogactwo tradycji górniczych, świąt i wyjątkowych obrzędów, a także wielką różnorodność zawodów związanych z górnictwem.

Piątek 16.09.2011 (Gmach Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu, ul. 3 Maja 19):
godz. 17.00 - uroczyste otwarcie wystawy „Hans Poelzig. Architekt, nauczyciel, artysta.” Wystawa ze zbiorów Instytutu Stosunków Zagranicznych w Stuttgarcie, zorganizowana we współpracy z Instytutem Goethego w Krakowie.

Sobota 17.09.2011 (Skansen Górniczy „Królowa Luiza” – Oddział Muzeum, ul. Wolności 410):
godz. 15.00 - uroczyste odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej ofiarom katastrofy w Szybie Carnall - wystawa „Katastrofa górnicza w Szybie Zabrze II” (Akumulatorownia)

godz. 16.00 - wystawa „Nowe rzeczy” autorstwa Bogdana Kosaka (Galeria „Zmiękczalnia”) - warsztaty ceramiczne „Czarne i białe złoto” (Galeria „Zmiękczalnia”)

Muzeum Górnictwa Węglowego to jedyne w Polsce muzeum z bogatymi zbiorami z zakresu historii górnictwa, techniki i kultury górniczej, ulokowane w budynku dawnego Starostwa Powiatowego z 1875 r.

Unikatowa, neogotycka „Sala Witrazowa”, multimedialne ekspozycje, bogata oferta edukacyjna, ciekawe zbiory instrumentów muzycznych i wizerunków Św. Barbary - to tylko wybrane propozycje spośród wielu innych atrakcji naszej placówki. Oddziałem Muzeum jest Skansen Górniczy „Królowa Luiza”.

Organizator:
Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu
41-800 Zabrze, ul. 3 Maja 19, tel. 32 271 88 31, 32 271 65 91
e-mail: mgw@muzeumgornictwa.pl
www.muzeumgornictwa.pl

10-28.09.2011

W ramach tegorocznych Europejskich Dni Dziedzictwa zapraszamy do przypomnienia historii Zabrze – nie tylko tej związanej z wielkim przemysłem. Proponujemy spacer po zabrzańskich miejscach pamięci związanych z zabrzanami walczącymi w Powstaniach Śląskich. Koniec I wojny światowej oraz powstanie niepodległego państwa polskiego zainicjowało starania o przyłączenie części Śląska do Polski. Zgodnie z artykułem 88 traktatu wersalskiego w części Górnego Śląska przeprowadzony miał zostać plebiscyt, w którym mieszkańcy mieli zdecydować o pozostaniu w państwie niemieckim lub też o przyłączeniu do Polski. Zanim jednak doszło do przeprowadzenia plebiscytu wybuchły dwa zbrojne powstania przeciwko Niemcom. Pierwsze – w 1919 roku - ograniczyło się na terenie Zabrze i powiatu zabrskiego do lokalnych akcji, a jego przywódcy (w tym Jan Pyka i Janusz Hager) zostali szybko aresztowani przez Niemców. W czasie drugiego – w 1920 roku - powstańcy zabrscy opanowali m.in. Rudę, Biskupice, Makoszowy i Kończyce. Poplebiscytowy podział Śląska doprowadził do wybuchu w nocy

z 2 na 3 maja 1921 r. trzeciego powstania śląskiego. Dwa pułki sił powstańczych (im. Stefana Czarneckiego i im. Tadeusza Kościuszki) opanowały 4 maja Zabrze, które aż do likwidacji powstania znajdowało się w rękach polskich. W centrum miasta została wyznaczona (przez wojska francuskie) strefa neutralna, gdzie schronili się niemieccy uciekinierzy. Trzecie powstanie śląskie przyniosło zmianę - korzystniejszą dla Polski - podziału Górnego Śląska. W Zabrze doprowadziło do przedzielenia granicą państwową miasta. Zabrze, Zaborze, Biskupice, Maciejów, Grzybowice, Mikulczyce i Rokitnika pozostały w granicach Niemiec. Kończyce, Makoszowy i Pawłów znalazły się w Polsce.

Poszukując śladów zabrskich powstańców warto zatrzymać się przy zabytkowym budynku przy ul. Piastowskiej 11, gdzie w dniu 3 maja 1921 r. toczyły się walki przeciw policji niemieckiej. W ich wyniku I kompania szturmowa wojsk powstańczych pod dowództwem por. Jana Wierciocha rozbroiła całą załogę policji niemieckiej. Nazwiska pochodzących z Zabrze Powstańców Śląskich znajdują się na tablicy pamiątkowej wiszącej w holu Urzędu Miasta Zabrze. Warto też udać się na cmentarz rzymsko-katolicki przy kościele pw. św. Andrzeja przy ul. Wolności 189, gdzie znajduje się pomnik ku czci poległych Powstańców Śląskich z lat 1919–1920–1921.

10.09.2011

W sobotę 10 września 2011 r. dla turystów udostępniony zostanie Szyb „Maciej” w Zabrze, tegoroczny laureat konkursu „Zabytek Zadbane”. Atrakcją turystyczną Szybu „Maciej”, zlokalizowanego przy ul. Srebrnej 6, są m.in.: zabudowania i autentyczne wyposażenie kompleksu dawnego zakładu górniczego, czynna elektryczna maszyna wyciągowa firm Siemens i Donnersmarkhütte, funkcjonowanie głębinowego ujęcia wody pitnej w dawnym szybie górniczym,

możliwość podziwiania panoramy okolic Zabrze i Gliwic z platformy widokowej na wieży wyciągowej. Szyb „Maciej” należał do Kopalni Concordia, pierwszej prywatnej, zabrzańkiej kopalni węgla kamiennego. która wydobywanie rozpoczęła w 1841 r. Wydrążony do głębokości 198 m na początku XX w. szyb, którego pierwotna nazwa brzmiała West-Schacht, umożliwił znaczne rozszerzenie pola eksploatacji Kopalni Concordia w kierunku zachodnim. Obecnie obiekt znajduje się w rękach prywatnego przedsiębiorstwa i jest adaptowany do celów turystycznych. W 2005 r. Szyb „Maciej” znalazł się na Szlaku Zabytków Techniki.

Organizator:**Przedsiębiorstwo Górnicze DEMEX Sp. z o.o**

41-800 Zabrze, ul. Hagera 41, tel. 32 276 17 28, 32 271 24 49

e-mail: demex@demex-zabrze.pl

www.demex-zabrze.pl

Organizator:**Fundacja „Arteria”**

41-800 Zabrze, ul. Wolności 311, tel. 32 777 44 10

e-mail: biuro@fundacja-arteria.org

www.fundacja-arteria.org

17.09.2011

W sobotę 17 września 2011 r. dla zwiedzających udoświadczona zostanie czynna Elektrociepłownia „Zabrze”. Zwiedzanie odbędzie się w trzech turach, każdorazowo dla 14 pełnoletnich osób. Wymagana jest wcześniejsza rezerwacja. Zapisy telefonicznie pod nr 32 271 40 77 wew. 5110. Dojazd z Centrum Zabrze tramwajem linii nr 1, 4, 5 (kierunek Chebzie, Zaborze Pętla).

Od ponad 114 lat panoramę Zaborza zdobią sporych rozmiarów charakterystyczne ceglane kominy elektrowni. Obecnie stojące mają 100 metrów wysokości. Budowę zakładu rozpoczęto w listopadzie 1896 r. przy drodze łączącej Zabrze z Katowicami. Uroczyste otwarcie nastąpiło w grudniu 1897 r. jako „Kraftwerk Zaborze O-S der Schlesien”. Była to pierwsza na Górnym Śląsku elektrownia zawodowa wybudowana przez berlińską spółkę AEG (Allgemeine Electricitäts-Gesellschaft) jako centralny system zaopatrzenia w energię elektryczną miasta Zabrze. Eksploatację elektrowni powierzono firmie Schlesiische Gas Aktien Gesellschaft AG z Wrocławia. Energię elektryczną uzyskiwano z zainstalowanych w halach trzech maszyn tłokowych o mocy 280 KW współpracujących z generatorami prądu zmiennego i stałego. Napięcie wytworzone w elektrowni zasilalo m.in. ówczesne linie tramwajowe i maszyny w pobliskich zakładach. Początkowa moc produkcyjna elektrowni wynosiła 840 kW. Jednak już w kilka lat później wzrosła około dziesięciokrotnie, aby w 1914 r. osiągnąć moc 20 200 kW. W 1906 r. zainstalowano pierwsze turbiny parowe o mocy 1300 KW. Stale zwiększające się zapotrzebowanie na energię elektryczną spowodowało rozbudowę elektrowni o nowe budynki o przeznaczeniu przemysłowym. W 1942 r. elektrownia osiągnęła najwyższą w swojej historii moc zainstalowaną 176 MW. Od 1969 r. zakład przekształcono w elektrociepłownię montując na jej terenie stację ciepłowniczą. Obecny archi-

tektoniczny wizerunek elektrowni pochodzi z początku XX w. oraz z lat 30. i 40. XX w. Podczas wycieczki po czynnym zakładzie pracy będzie można zobaczyć kompleks zabytkowych budynków hal kotłowni, budynek nastawni, wewnątrz jednej z najstarszych hal wybudowanych w stylu neoklasycystycznym z 1910 r. o układzie szkieletowo-poprzecznym z turbozespołami firmy AEG, Skoda i Zamech. Również zobaczymy wewnątrz dawnej nastawni 6 kV, do której prowadzi niezwykłe urokliwe kręte schody oraz dowiemy się co to jest i jak działa proces skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła. Aktualnie elektrociepłownia dostarcza łącznie około 230 MW mocy cieplnej, co stanowi blisko 45 % w zakresie ciepła pochodzącego z systemów ciepłowniczych. Elektrociepłownia Zabrze jest częścią fińskiego koncernu Fortum Power and Heat Polska Sp. z o.o.

Organizator:

Międzynarodowe Centrum Dokumentacji i Badań nad Dziedzictwem Przemysłowym dla Turystyki (ZKWK „Guido”)

41-800 Zabrze, ul. 3 Maja 93, tel. 32 271 40 77 wew. 5110

e-mail: centrum@kopalniaguido.pl

www.kopalniaguido.pl

10-18.09.2011

Sobota 10.09.2011

„Od Domu Kultury „Włóknierz” do Miejskiego Ośrodka Kultury „Centrum” – wycieczka autokarowa szlakiem dawnych i obecnych instytucji kultury miasta Zawiercia – historia i dzień dzisiejszy zawierciańskich scen. Teatr Bajki-Baj (Dworzec PKP) – Bazylika pw. śś. Piotra i Pawła - Scena Starej Bawelny ul. 11-go Listopada 2 – DK Włóknierz (obecnie biedronka, osiedle TAZ) – MOK „C” filia Pałacyk nad Wartą w Kromolowie – Remiza OSP w Bzowie (dawny Dom Kultury i kino) - Dom Kultury Hutnik - MOK „C” ul. Piastowska. Wycieczkę wzbogaci muzyka i projekcje filmowe w ośrodkach kultury. Startujemy o godz. 10.00 spod Punktu Informacji Turystycznej przy Dworcu PKP w Zawierciu. Wycieczkę autokarową, poprowadzi przewodnik. Liderów grup i osoby indywidualne prosimy o kontakt z podinspektorem Wydziału Upowszechniania Kultury Rekreacji i Turystyki UM w Zawierciu p. Michałem Olesiem, tel. 501 204 491, e-mail: m.oles@zawiercie.eu.

Niedziela 11.09.2011

„Kamienie milowe przeszłości” - wycieczka autokarowa Szlakiem Osobliwości Geologicznych Zawiercia i okolic. Wycieczkę poprowadzi dr nauk o ziemi w zakresie geologii Anna Danielewska – Trzepla z UM w Zawierciu. Zbiórka w niedzielę 11 września br. o godz. 10.00 przy MOK „C”. Liderów grup i osoby indywidualne prosimy o wcześniejszy kontakt (dane jak wyżej).

Poniedziałek 12.09.2011

„Kamienie milowe techniki” – ciekawostki techniczne starego Zawiercia - historia o tym, jak dzięki wodzie, transportowi i przemysłowi powstało miasto Zawiercie. Wycieczka piesza ze zwiedzaniem terenu przemysłowego dawnych Zawierciańskich Zakładów Przemysłu Bawełnianego ul. 11. Listopada 2 (była przędzalnia H. Pańskiego z 1830 r. potem Mandloka i Ginsberga, Towarzystwo Akcyjne Zawiercie) oraz zwiedzaniem Miejskiej Izby Muzealnej i obiektów hydrotechnicznych na rzece Warcie przy ul. 11 listopada oraz Paderewskiego – stawy i zbiorniki technologiczne Huty Zawiercie – obecnie CMC Zawiercie. Wycieczkę poprowadzi przewodnik, który będzie czekał przed biurem RPW i K w Zawierciu, ul. 11. Listopada 2 o godz. 15.30. Grupy zorganizowane zapraszamy również w innym, uzgodnionym terminie między 10 a 25 września 2011 r. Liderów grup i osoby indywidualne prosimy o wcześniejszy kontakt (dane jak wyżej).

10-11.09.2011

W ramach tegorocznej edycji EDD Muzeum zaprasza na spotkania pod hasłem:

Muzeum- interpretacja wiedzy

Sobota 10.09.2011 o godz. 16.00

- Spotkania muzealno- warsztatowe
- Opowieści muzealników z życia muzeów
- Przykłady wystaw z polskich i europejskich muzeów- prezentacje multimedialne

Niedziela 11.09.2011 o godz. 15.00

- Spotkania z etnografią- kultura regionu

Ponadto w Muzeum Regionalnym im. Zygmunta Krasińskiego w Złotym Potoku w godz. 10.00- 18.00 udostępnione dla zwiedzających będą:

- wystawa stała nt. „**Pamiętki po Krasińskich i Raczyńskich**”
- wystawa czasowa nt. „**Kronika rodzinna Raczyńskich. Z życia polskiej arystokracji**”

Zapraszamy również do wzięcia udziału w konkursie plastycznym: „**Kultura regionu- z rodzinnych archiwów**”. Do Złotego Potoku najlepiej dojechać własnym samochodem- trasa Częstochowa- Kielce (droga nr 76) lub drogą Żarki- Janów (droga nr 793).

Organizator:
Muzeum Regionalne im. Zygmunta Krasińskiego w Złotym Potoku
 42-253 Janów, ul. Kościuszki 11, tel. 34 329 11 62
 e-mail: muzeum@janow.pl
 www.muzeum.janow.pl

10-18.09.2011

12, 13, 14, 15. 09. 2011

„Kamienie Pamięci” – zabytkowe cmentarze Zawiercia

- zwiedzanie cmentarza katolickiego przy ul. Smutnej. Przewodnik czeka w poniedziałek 12 września br. o godz. 16.30 przy wejściu na cmentarz;
- zwiedzanie cmentarza żydowskiego przy ul. Daszyńskiego. Przewodnik czeka we wtorek 13 września br. o godz. 16.30 przy wejściu na cmentarz;
- zwiedzanie cmentarza katolickiego w Zawierciu – Kromołowie. Przewodnik czeka w środę 14 września br. o godz. 16.30 przy wejściu do renesansowego kościoła pw. św. Mikołaja;
- zwiedzanie cmentarza żydowskiego w Zawierciu – Kromołowie. Przewodnik czeka w czwartek 15 września br. o godz. 16.30 przy wejściu na cmentarz przy ul. Żniwnej.

Uwaga! Dla grup zorganizowanych możliwe jest oprowadzanie po cmentarzach w innym uzgodnionym terminie między 10 a 18 września 2011 r.

Sobota 17. 09. 2011

„Kamienie milowe przeszłości” – wycieczki rowerowe szlakiem Ostańców Zawiercia

Trasa: Rejon Bzowa – Karlina – Żerkowic. Przewodnik turystyki kolarskiej Andrzej Wójcik czeka w sobotę 17 września o godz. 10.00 przy źródłach Warty w Kromołowie, przed MOK -Pałacykiem nad Wartą przy ul. Filaretów 1.

Niedziela 18. 09. 2011

Kamienie milowe przeszłości – wycieczki rowerowe szlakiem Ostańców Zawiercia

Trasa: Rejon Skarżyc – Morska – Piecek. Przewodnik turystyki kolarskiej Andrzej Wójcik czeka przed Halą Sportową OSIR II przy ul. Blanowskiej w niedzielę 18 września o godz. 10.00.

Uwaga! Mile widziane grupy zorganizowane. Dla grup zorganizowanych możliwe jest zorganizowanie wycieczki w innym uzgodnionym terminie pomiędzy 10 a 25 września br. W związku z pogodą i propozycjami grup zorganizowanych termin i program wycieczek mogą ulec zmianie.

Organizator:

Urząd Miejski w Zawierciu

42-400 Zawiercie, ul. Leśna 2, tel. 32 672 35 70, 501 204491

e-mail: m.oles@zawiercie.eu

www.zawiercie.eu

W Katowicach urodziła się druga na świecie kobieta wyróżniona nagrodą Nobla z fizyki

Z Katowic (ówczesne Niemcy) pochodziła Maria Göppert-Mayer (1906-1972), laureatka Nagrody Nobla z fizyki za odkrycia dotyczące struktury powłok nuklearnych. Była drugą kobietą na świecie, po Polce Marii Skłodowskiej-Curie wyróżnioną nagrodą Nobla z fizyki. Pochodziła z zasłużonej dla Śląska rodziny uczonych. Ojciec, lekarz i profesor pediatrii Friedrich Göppert, przyczynił się do zwalczania epidemii zapalenia opon mózgowych w Katowicach w 1905 r. i odkrył nowatorską metodę walki z tą chorobą. Dziadkiem noblistki był profesor prawa Heinrich Robert Göppert (1838-1882), a pradziadkiem profesor botaniki Heinrich Göppert, twórca Muzeum Botanicznego we Wrocławiu. Maria Göppert-Mayer urodziła się 28 czerwca 1906 w Katowicach, w domu przy ul. Młyńskiej 5. W 1910 r. przeniosła się z rodzicami do Getyni. W 1930 r. zrobiła doktorat z fizyki kwantowej. Po wyjściu za mąż za Josepha Edwarda Mayera (1904-1983), wyjechała do USA, gdzie urodziła dwoje dzieci. W czasie II wojny światowej brała udział w pracy nad bombą atomową w ramach Projektu Manhattan. Zajmowała się przede wszystkim teorią jądra atomowego. Wraz z Hansem Jensenem opracowała model powłokowy jądra atomu, za co w 1963 r. otrzymała nagrodę Nobla. W latach 40. i we wczesnych latach 50. ubiegłego wieku, pracując dla Tellera, Maria opracowała równania w dziedzinie nieprzeźroczystości optycznej, które następnie zostały użyte w projekcie bomby termojądrowej (pierwsza detonacja w 1952 r.).

Imię Marii Göppert-Mayer nosi m.in. jedna z sal wykładowych Wydziału Fizyki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Noblistka została także uczczona tablicą pamiątkową na ścianie katowickiego domu, w którym się urodziła. Jej imieniem została również nazwana jedna z ulic w centrum Katowic.

10-18.09.2011

W ramach tegorocznej edycji EDD, Żywiecka Biblioteka Samorządowa z siedzibą przy ul. Kościuszki przygotowała trzy konkursy:

- konkurs plastyczny „Tworzymy ilustrowaną kronikę miasta Żywca” adresowany do dzieci w wieku od 7 do 12 lat (termin składania prac upływa 19.08. br.);
- konkurs plastyczny „Ilustrujemy legendy żywieckie” adresowany do dzieci w wieku przedszkolnym (termin składania prac upływa 19.08. br.);
- Amatorski Konkurs Fotograficzny „Wyjątkowe miejsca. Żywiec i okolice w obiektywie” adresowany do amatorów fotografii w wieku od 14 lat (termin składania prac upływa 20.08.br.).

Rozstrzygnięcie konkursów nastąpi 17 września 2011 r.

Organizatorzy:

Żywiecka Biblioteka Samorządowa

34-300 Żywiec, ul. Kościuszki 5, tel. 33 4751350, 33 4751390

e-mail: biblioteka@zywiec.pl, www.biblioteka.zywiec.pl

Urząd Miejski w Żywcu, Wydział Kultury, Promocji i Współpracy z Zagranicą

34-300 Żywiec, Rynek 2, tel. 33 4754261 wew. 261

www.zywiec.pl

10-18.09.2011

W ramach tegorocznej edycji EDD zachęcamy do zwrócenia uwagi na historyczne zegary słoneczne. Te istotne z punktu widzenia rozwoju cywilizacyjnego zabytki gnomoniczne nie są na co dzień przedmiotem zainteresowań turystów, a szkoda, bo w woj. śląskim zachowało się sporo tego typu zabytków techniki. Najcenniejsze spośród nich znajdują się w: Częstochowie (dwa zegary nad wejściem do Bazyliki Wniebowzięcia NMP na Jasnej Górze i zegar horyzontalny przed wejściem do Obserwatorium Parku Staszica wykonany w 1929 r. staraniem księdza B. Mettlera), Chorzowie (na dziedzińcu planetarium z 1958 r.), Pilicy (w ścianie pd. kościoła parafialnego), Rudzie Śląskiej (na elewacji kamienicy w dzielnicy Nowy Bytom) i Wiśle (pd. elewacja kościoła ewangelickiego). Gorąco polecamy!

Poleca:

Fundacja Dla Dziedzictwa

tel. 508 555829, e-mail: fundacja@dladziedzictwa.org

www.dladziedzictwa.org

FUNDACJA
DLA DZIEDZICTWA

Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego

Szlak Zabytków Techniki to tematyczny, samochodowy szlak turystyczny o zasięgu regionalnym, obejmujący obiekty związane z dziedzictwem przemysłowym województwa śląskiego. Powstał jako projekt Wydziału Promocji Regionu, Turystyki i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego zrealizowany w kilku etapach od lipca 2004 r. do października 2006 r. Tworzą go 36 obiektów związanych z tradycją industrialną w tym m.in.: Muzeum Produkcji Zapalek w Częstochowie, Muzeum Historii Kolei w Częstochowie, Muzeum Górnictwa Rud Żelaza w Częstochowie, Zabytkowa Kopalnia Rud Srebronośnych w Tarnowskich Górach, Sztolnia Czarnego Pstrąga w Tarnowskich Górach, Muzeum Chleba w Radzionkowie, Zabytkowa Kopalnia „Ignacy” w Rybniku, Zabytkowa Stacja Kolei Wąskotorowej w Rudach, Radiostacja w Gliwicach, Oddział Odlewnictwa Artystycznego w Gliwicach, Muzeum Techniki Sanitarnej w Gliwicach, Skansen górniczy „Królowa Luiza” w Zabrze, Zabytkowa KWK „Guido” w Zabrze, Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze, Szyb „Maciej” w Zabrze, Osiedle robotnicze „Ficinus” w Rudzie Śląskiej – Wirek, Górnośląskie Koleje Wąskotorowe Bytom – Miasteczko Śląskie, Osiedle robotnicze „Nikiszowiec” w Katowicach, osiedle robotnicze „Giszowiec” w Katowicach, dworzec kolejowy w Sosnowcu, Centralne Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach, Muzeum Energetyki w Łaziskach Górnych, Zabytkowa Stacja Wodociągowa „Zawada” w Karchowicach, Muzeum Prasy Śląskiej w Pszczynie, Tyskie Muzeum Piwowarstwa w Tychach, dworzec kolejowy w Biesku-Białej, Muzeum Techniki w Włókiennictwa w Bielsku-Białej, Muzeum Ustrońskie im. Jana Jarockiego w Ustroniu, Browar Żywiec, czy Muzeum Browaru w Żywcu. Niestety, część tych zabytków nie jest objęta ochroną prawną w postaci wpisu do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Organizatorzy przygotowali kilka propozycji wycieczek: samochodowych, kolejowych, rowerowych, tramwajowych i pieszych. Docelowo Szlak Zabytków Techniki ma stać się najbardziej interesującą trasą turystyki industrialnej w kraju i jako jeden z głównych markowych produktów turystycznych województwa śląskiego charakteryzować region na turystycznej mapie Polski i Europy.

W Gliwicach urodził się człowiek, który zrewolucjonizował przemysł kosmetyczny

Z Gliwic (ówczesne Niemcy) pochodził dr Oscar Trolowitz (1863-1918), który wynalazł pastę do zębów i krem Nivea – najpopularniejszy kosmetyk Polaków. Mało kto wie, że ten niemiecki farmaceuta żydowskiego pochodzenia, który w 1890 r. przejął firmę Beiersdorf w Hamburgu w Niemczech od jej założyciela Paula C. Beiersdorfa, wynalazł krem w grudniu 1911 r. i nazwał go „Nivea”, co po łac. oznacza *śnieżnobiałą*. Sprzedawano go w żółtym pudełku ozdobionym ornamentem w postaci zielonych pnączy, popularnego motywu secesyjnego. Był też pierwszym na świecie kremem produkowanym na skalę przemysłową. Po I wojnie światowej krem produkowany był również w Polsce – w Katowicach, a potem w Poznaniu. Charakterystyczne niebieskie blaszane pudełeczko kremu z białymi napisami zaprojektowała w 1925 r. żona późniejszego prezydenta Niemiec, Elly Heuss-Knapp (1881-1952). Obecne logo kosmetyku pojawiło się w 1959 r. Do dziś, formuła kremu (jego podstawą jest euceryt) zmieniała się nieznacznie. Trolowitz wynalazł również pastę do zębów, samoprzylepny plaster opatrunkowy, taśmę klejącą i szminkę do ust. Jego wynalazki zyskały uznanie w Europie, USA i Kanadzie. Trolowitz był też pionierem w dziedzinie reklamy i promocji – w 1913 r. na autobusie miejskim w Monachium umieścił reklamę Nivea. W 1925 r. na sezonie urlopowym, na plażach popularnych kąpielisk morskich, grupa młodych kobiet i mężczyzn w strojach plażowych reklamowała krem Nivea, posługując się olbrzymią tubą gumową, napełnioną powietrzem.

Niestety dom rodzinny Trolowitza w Gliwicach, człowieka który zrewolucjonizował przemysł kosmetyczny został zniszczony w wyniku działań wojennych w 1945 r.

Zabrze na szlaku ...

Bogate dziedzictwo kulturowe jest jednym z atutów miasta. Dzięki obiektom, które mocno zaznaczają się na Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego staliśmy się atrakcyjnym miejscem dla turystów.

Ciągle rozwija się działalność Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego GUIDO, a cykl „Sztuka na poziomie” przyciąga tłumy nie tylko turystów. Od 15 lat wielką atrakcją Zabrza jest Skansen Górniczy Królowa Luiza z unikatową, czynną, parową maszyną wyciągową.

Dawne kasyno i biblioteka przy Hucie Donnersmarcka pełnią dzisiaj funkcje kulturalne. Na zdjęciu Teatr Nowy, a po prawej siedziba Filharmonii Zabrzeńskiej.

Ważnym przykładem spuścizny kulturowej jest zabytek architektury sakralnej – kościół św. Józefa zaprojektowany przez wybitnego architekta Dominika Böhma.

Siedziba Filharmonii Zabrzeńskiej

Święto szlaku zwane „Industriadą” przyciąga do Zabrza turystów z całej Polski

Muzeum Górnictwa Węglowego - jedyne tego typu w Europie, jest kolejnym ważnym miejscem na Szlaku. Natomiast Szyb „Maciej” zasłynął nie tylko z czynnej maszyny wyciągowej i wieży widokowej, ale także z krystalicznie czystej wody, z której korzystają turyści i mieszkańcy Zabrza. Niesamowity Szlak Zabrzeńskich Zabytków Techniki uzupełniają zachowane w niezmiennym kształcie XIX wieczne osiedla górnicze Borsiga, Ballestrema i Donnersmarcka ze stalowymi domami, piękną architekturą i zielenią.

A board game board with a grid of green and blue squares. On the board are several colorful buildings (houses, churches) and game pieces (blue and red cones, red and blue circles). The board is set on a light-colored surface.

GRAJ W DZIEDZICTWO

KONKURS DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Stwórz zespół i zorganizuj grę terenową!
Zachęć uczestników do odkrycia Kamieni milowych w swojej miejscowości

Czekają atrakcyjne nagrody!

Szczegóły i regulamin znajdziesz na:
www.edd2011.pl i www.ceo.org.pl/grajwdziedzictwo